

SLOVENSKI

vestnik

Letnik XVI.

Celovec, petek, 13. oktobra 1961

Številka 41 (1013)

Um die Bereinigung der Minoritätenfrage

Unter diesem Titel hat Herr Nationalrat Dr. Ludwig Weiß in der 10.-Oktober-Nummer der „Kleinen Zeitung“ zur Frage des Schutzes der völkischen und sprachlichen Minderheiten Stellung genommen. Wenn auch seine Ausführungen zunächst allgemeiner Natur sind, so befaßt er sich im zweiten Teil vor allem mit der Kärntner slowenischen Minorität.

Wir begrüßen es, daß hier einmal ein berufener Mann, der in den entsprechenden Ausschüssen und Unterausschüssen des Parlamentes sitzt, zu diesem Problem Stellung nimmt, das seine Fraktionskollegen vor allem aus Kärnten als Problem überhaupt anerkennen wollen. Es ist zweifellos positiv, daß hier einmal im Gegensatz zur vorherrschenden Meinung, daß in der Zeit der europäischen Integration so „kleinliche“ Fragen keine Rolle spielen, auch der Lösung der Minderheitenfragen Bedeutung zuerkannt wird. Schließlich berühren die „theoretischen“ Ausführungen ganz wesentliche Elemente des Problems, wie die Industrialisierung, die Ausweitung der Verwaltungsbehörden und damit zusammenhängende Umschichtung der beruflichen und nationalen Bevölkerungsstruktur, die insbesondere in unterentwickelten Siedlungsgebieten die Existenz der Minderheit gefährden.

Man hätte erwartet, daß Herr Nationalrat Dr. Ludwig Weiß, da er bei den allgemeinen Ausführungen zum Westen der Frage vorstößt, in seiner konkreten Stellungnahme zum Problem der Kärntner slowenischen Minderheit diese Erkenntnisse zugrunde legen wird. Wir müssen jedoch mit Bedauern feststellen, daß dies nicht der Fall ist und er sich diesbezüglich kaum von den nationallistischen Stimmführern unterscheidet. So sieht er bezeichnender Weise die Gefährdung des nationalen Bestandes der Kärntner slowenischen Minderheiten nicht in den objektiven Gegebenheiten der wirtschaftlichen und sozialen Umschichtung und erwähnt die Terrormaßnahmen des nationalsozialistischen Regimes, die mit der Massenausiedlung, den KZ und der Ausrottung der Sprache einen kaum wieder gutzumachenden Schaden angerichtet haben, überhaupt nicht, sondern schiebt die Schuld an der nicht sehr günstigen Situation vor allem den Slowenen selbst in die Schuhe. Schuld daran wäre nach seiner Meinung die politische und kulturelle Differenzierung. Für seine Weltanschauung und seine „demokratische“ Einstellung, die anderswo gerade wegen des Einparteiensystems keine Demokratie sieht und in der Vielfalt der politischen und weltanschaulichen Meinung geradezu das Wesen der Demokratie erblickt, eine zweifellos kaum verständliche Schlussfolgerung. Man kann diese daher wohl nur als Ausdruck nationaler und weltanschaulicher Intoleranz verstehen.

Kaum anders ist ja die pauschale Verdächtigung, mit der alle „Titoisten“, die also nicht seiner Weltanschauung sind, einfach „der Staatsfeindlichkeit, des Separatismus und der Irredenta“ bezichtigt werden, aber auch den „christlichen Slowenen“, die ihrer Meinung nach nicht unwesentlich zur Wahl des Herrn Nationalrates Dr. Weiß beigetragen haben, ein „klares und eindeutiges Bekenntnis zur Republik Oesterreich“ abgesprochen wird, zu verstehen, gegen die wir uns mit aller Entschiedenheit verwahren müssen! Solche unbegründete Unterstellungen und Pauschalverdächtigungen sind kaum geeignet, das Grundlegende, nämlich das notwendige gegenseitige Vertrauen herzustellen.

Herr Nationalrat Dr. Weiß sieht den Mangel der Staatsfreue im zu starken Bekenntnis zur slowenischen Minorität und will dieses durch den Abbau der Differenzierung gegenüber dem Staatsvolk sogar in der Bezeichnung nivelliert sehen. Ganz abgesehen davon, wie etwa die Südtiroler darauf reagieren würden, wenn man von ihnen verlangen würde, sich im Gegensatz zur historischen und natürlichen Bezeichnung nun als „deutsche Italiener“ zu bekennen, sind die diesbezüglichen Ausführungen des Herrn Nationalrates Dr. Weiß im Hinblick auf seine späteren Bemerkungen geradezu widersinnig. Hier wird den Kärntner Slowenen ein zu starkes Bekenntnis zur slowenischen Minderheit vorgeworfen und eine Ausrichtung dieses Bekenntnisses mehr zum Staate hin gefordert, dann aber im Zusammenhang mit der sogenannten Minderheitenfeststellung wieder ein Bekenntnis zur Minderheit verlangt und darauf hingewiesen, daß die Bekenntnisfreudigkeit der Minorität keine starke ist. Wo ist hier die Logik!

Die Logik ist wohl nur darin, daß man allgemein erkannte und anerkannte Prinzipien auch bei der Lösung der konkreten Minderheitenfrage anwenden muß. Das heißt mit anderen Worten, daß man bei Kenntnis der den Bestand der Minderheit gefährdenden aktuellen wirtschaftlichen und sozialen Prozesse die Schuld an der nicht sehr günstigen Situation nicht der Minderheit anlastet und damit der Frage des Schutzes der Minderheit nicht aus dem Wege gehen darf und daß bei Kenntnis der objektiven, außerhalb der Minderheit gelegenen Gründe für die geringe Bekenntnisfreudigkeit eine Minderheitenfeststellung auf Grund des nackten Bekenntnisprinzips eben nicht der richtige, die psychologische Überwindung der Nationalitätsschwierigkeiten bewirkende und das gegenseitige Vertrauen herstellende Weg ist.

Wir glauben vielmehr, daß durch gesetzliche Maßnahmen, wie z. B. Einführung der Amtssprache und der topographischen Anschriften und vor allem durch eine tragfähige Lösung der Schulfrage, zunächst die Grund-

Slovenci v Italiji ob popisu prebivalstva:

Z grobimi kršitvami ustavnih in manjšinskih določil

hočejo potvoriti

resnično število pripadnikov slovenske manjšine

S stanjem v noči med 14. in 15. oktobrom bo v Italiji izvedeno uradno ljudsko štetje, pri katerem bodo na Tržaškem hkrati ugotavljali tudi narodno stanje. V popisnih polah bo namreč v koloni 11 tudi vprašanje po »občevalnem jeziku v družini«. Sloveni v Italiji so v tej zvezi odločno povedali, da odklanjajo tako ugotavljanje manjšine, ker ne more privedi do objektivnih rezultatov, hkrati pa je ugotavljanje po narodnosti omejeno samo na Tržaško ozemlje, čeprav živijo Sloveni tudi na Goriškem in v Benečiji. Zato Sloveni temu ljudskemu štetju že vnaprej odrekajo vsako veljavnost in ugotavljajo, da predstavlja nov poskus, da bi zamolčali ali vsaj grobo potvorili obstoj slovenske manjšine v Italiji.

V zvezi s popisom prebivalstva so organizacije Slovencev v Italiji ob podpori italijanskih naprednih strank objavile skupno izjavo, v kateri ugotavljajo, da je bilo za Tržaško ozemlje uvedeno tudi popisovanje po narodnosti, čeprav za to še niso dozorili pogoji, ki bi dajali učinkovito jamstvo, da bi bili izidi popisa odraz dejanskega števila stanja pripadnikov slovenske etnične skupnosti. „Predstavniki slovenske manjšine so že izjavili, da ne morejo sprejeti popisa prebivalstva po narodnosti, ker so posledice nasilne raznarodovalne politike fašizma, kratenja naših pravic v povojni dobi in končno posledice neizvajanja mednarodnih obveznosti ter 3. in 6. člena republiške ustave še vedno take, da popis ne more nuditi objektivnih rezultatov glede števila Slovencev.“ Zato so protestirali proti takemu popisovanju in izjavili, da izidom popisa po narodnosti ne bodo priznali nobene veljave in vnaprej odločno odklanjajo vsako sklicevanje na tako pridobljene rezultate, zlasti pa še njihovo morebitno izkoriščanje v škodo Slovencev.

Z vprašanjem popisa prebivalstva se je bavil tudi izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze, to je osrednje organi-

zacije Slovencev v Italiji, ki je prav tako ugotovil, da za sedaj še niso dozoreli pogoji, ki bi zajamčili, da bodo rezultati popisa dejanski odraz številčnega stanja pripadnikov slovenske etnične skupnosti v Italiji. „Poleg tega je oblast preračunano vsilila za Tržaško ozemlje način popisa prebivalstva po občevalnem jeziku v družini, način, ki ni samo v nasprotju z načeli in priporočili statističnega urada Združenih narodov, temveč je hkrati najmanj primeren in najbolj neugoden za ugotovitev etničnega stanja prebivalstva v narodnostno mešanih krajih. K tej krivici pa je oblast dodala še nadaljnjo krivico. Popis prebivalstva po občevalnem jeziku v družini bo izveden le na Tržaškem, to je samo v enem delu ozemlja, naseljenega s Slovenci. To bo imelo za posledico, da bodo Sloveni, ki prebivajo v goriški in videmski pokrajini, za statistiko popolnoma izginili.“ Organizacija je ob koncu svoje izjave poudarila, da Sloveni v Italiji nikdar ne bodo priznali tako ugotovljenih rezultatov glede njihovega dejanskega številčnega stanja in še manj dopustili, da bi se prejudicirale njihove pravice, ki jih sedaj uživajo, kakor tudi one, ki jim pripadajo po republiški ustavi in mednarodnih dogovorih.

Užaljenost Zahodne Nemčije

ker Zahod noče več brezpogojno podpirati njene „politike sile“

Ne samo občutna izguba Adenauerjeve stranke pri nedavnih državnozborskih volitvah, še bolj očitna sprememba ali vsaj prvi začetki take spremembe v nemški politiki zahodnih sil, predvsem Amerike, silijo politične kroge v Bonnu k resnemu premišljevanju. Vse kaže, da je prišel konec doslednega zastopanja „politične sile“, katere zadnji vitez Adenauer tudi pri svojih dosedanjih najožjih prijateljih ne najde več pravega razumevanja. Kajti tudi v Ameriki je prevzela vodstvo nova generacija in Kennedy vedno bolj jasno spoznava, da z zavestnim zapiranjem oči pred neustavljivim razvojem v svetu ne bo mogoče reševati mednarodnih problemov, marveč je skrajni čas, pogledati dejstvom v oči in se reševanja lotiti z novimi oprijemi, ki jih narekuje novi položaj v svetu. In ta položaj se bistveno razlikuje od tistega, ki je Kennedyjevim predhodnikom omogočal, da so slepo sledili konceptom Adenauerjeve politike in zmanevirali zahodne sile v polo-

žaj, katerega nevarnosti postajajo iz dneva v dan bolj nevarne.

Medtem ko se je Zahod pod vodstvom Amerike — v veliki meri na ljubo Zahodni Nemčiji — v zavesti gospodarske premoči igral „hladno vojno“, je namreč Vzhod s Sovjetsko Zvezo na čelu napravil velikanski korak naprej. Sovjetski Sputniki in vesoljske ladje govorijo danes tako govorico, ki je tudi v Washingtonu ne morejo in ne smejo preslišati. In zadnje izjave zahodnih državnikov ter njihova posvetovanja s sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom kažejo, da je napočil čas, ko pri pogajanjih ne bodo več toliko odločali stari obzir, marveč v prvi vrsti stvarni pogledi. Tak razvoj se kaže tudi v nemškem vprašanju, o katerem je ugledni kanadski politik dejal, da Zahod ni pripravljen voditi vojno, da bi izsilil združitev Nemčije na podlagi samoodločbe, kar pomeni, da tudi na Zahodu prevladuje spoznanje, da je obstoj dveh nemških držav realnost, ki jo bo treba vzeti na znanje in jo upoštevati pri bodočih pogajanjih.

Adenauer in pristaši njegove politike so zaradi tega seveda užaljeni, vendar se bodo prej ali slej tudi v Bonnu morali sprijazniti s tem, da gre razvoj v svetu naprej in ne nazaj.

Ali ve dr. Weiss kaj več?

V članku, h kateremu smo zavzeli stališče na drugem mestu, pravi narodni poslanec dr. Weiss: »Diference, ki obstajajo med obema skupinama, so večje, kakor se splošno smatra, čeprav sta v posameznih vprašanjih hodili obe skupini skupno pot.«

Kakor znano ima narodni poslanec dr. Weiss najboljše zveze z visokimi predstavniki »krščanskih Slovencev«, kakor jih imenuje in bi bilo zato zanimivo zvedeti, ali je gornji stavek samo mnenje dr. Weissa ali njegovih ožjih prijateljev iz vrst »krščanskih Slovencev«. Ne zanimajo nas difference, ki so ob drugačnih gledanjih na svetovnonazorna in gospodarska vprašanja naravne in samo po sebi umljive, pač pa je pojasnila potrebna trditev dr. Weissa, da sta obe skupini v posameznih vprašanjih hodili skupno pot. Kakor znano, so ta posamezna vprašanja narodnostna vprašanja in skupni narodnostni interesi! Ali trditev dr. Weissa »v preteklosti« pomeni, da sedaj v teh vprašanjih ne hodita več skupaj in zlasti v bodočnosti ne bosta hodili več skupaj? Če to postavljanje ni le mnenje dr. Weissa samega, marveč njegovih prijateljev, zahteva nujno pojasnilo, če pa je to želja in namen članka dr. Weissa, potem je njegovo prijateljstvo do koroških Slovencev zelo sumljivo!

Zlobno zastrupljanje

Graška „Südtirol-Tagespost“ je v štev. z dne 28. septembra 1961 prinesla pod naslovom „Ogrožen mandat“ članek, v katerem po svoje zlohotno opisuje trenutni položaj okoli volitev v kmetijsko zbornico na Koroškem.

Med drugim list škodoželjno trdi, da spriči poizkusov, da se razbije slovenska volilna skupnost, baje ni več izgleda, da bi Slovenci zamogli ohraniti mandat v Kmetijski zbornici za Koroško, ki so ga doslej imeli. List dostavlja, da nosi manjšina, ki si baje medsebojno stalno leži v laseh, izključno sama krivdo za svoj položaj.

Imenovani članek ima očiten namen, da seje novo sovraštvo med nas in med naroda v deželi. Tovrstne poizkuse vmešavanja v naše notranje prilike odločno odklanjamo in obsojamo.

„Trgovinska vojna“

Brez predhodne napovedi je Italija ukinila uvoz avstrijske kladne živine in s tem prizadejala avstrijskemu gospodarstvu veliko škodo, ki gre po navedbah pristojnih krogov v stotine milijonov šilingov. Avstrija je odgovorila s protiukrepom in prepovedala uvoz vina, sadja in zelenjave iz Italije.

Morda na prvi pogled izgleda, da so napoved »trgovinske vojne« med Avstrijo in Italijo sprožila nesoglasja glede vprašanja južne Tirolske, kjer je bilo spet več pripadnikov nemške govoreče manjšine aretiranih v zvezi z dinamičnimi atentati. Toda vzroke bo treba iskati tudi še drugod, ne nazadnje v zvezi s prizadevanji, da bi Avstrijo spravili v EWG. Kajti značilno je, da se je kratko pred Italijo za podobne ukrepe odločila tudi Zahodna Nemčija.

Našim volivcem

V zvezi z novembrskimi volitvami v kmetijsko zbornico sporočamo, da bomo slovenski volivci vložili v občinskih skupne kandidatne liste.

Te liste je treba vložiti najkasneje do 29. oktobra 1961 pri predsedniku občinske volilne oblasti (Leiter der Gemeindevahlbehörde). Tozadevna navodila bo razposlal volilni odbor v naslednjih dneh.

lagen für die Bekenntnisfreudigkeit zur Minderheit, aber auch zum Staate geschaffen werden müssen. Erst nach der erträglichen Lösung dieser Fragen ist es Sache der Minderheit, davon Gebrauch zu machen, nicht aber darf die Mehrheit durch Maßnahmen, die von vornherein gegen die Minderheit gerichtet sind, der Minderheit die ihr zustehenden Rechte vorenthalten.

Kljub hujskanju in grožnjam fašistov:

Slovenska gimnazija v Trstu dobi novo poslopje

»Skozi moreče vzdušje sovražnosti, šovinizma ali v najboljšem primeru brezbrčnosti, ki obdaja in tlači k tlom tukajšnji slovenski živelj, posije včasih tudi žarek sonca. To se je zgodilo tudi včeraj s ceremonijo položitve temeljnega kamna toliko zaželene in pričakovane slovenske gimnazije.«

S temi besedami začenja osrednje glasilo Slovencev v Italiji — „Primorski dnevnik“ — svoje poročilo o nedavni položitvi temeljnega kamna za novo moderno poslopje, ki ga bo Italija zgradila za slovensko gimnazijo in višjo srednjo tehnično šolo v Trstu. Obe šoli bosta nameščeni v poslopju z dvema kriloma s tremi nadstropji in prtiličjem. V glavnem bosta šoli deljeni, skupne bosta imeli le telovadnico, zdravniško ambulanto in nekatere znanstvene kabinete. Skupno bo v novem poslopju prostora za 480 dijakov, 240 višje gimnazije 240 višje srednje tehnične šole. Vsaka šola bo imela po 10 učilnic, v katerih bo prostora za 24 dijakov. Poleg tega bo imela vsaka šola svoje posebne sobe za risanje, znanstvene kabinete, sobe za praktično delo, knjižnici za dijake in profesorje, sejne dvorane za

profesorje, ravnateljstvo, tajništvo in govorilnici. Vsaka šola bo imela svoj vhod in svoje dvigalo, kar pa se tiče higienskih naprav, bodo zelo obilne in bodo ustrezale zahtevam moderne šole.

Slavnosti ob položitvi temeljnega kamna so se udeležili številni predstavniki upravnih in šolskih oblasti ter zastopniki slovenske narodnostne skupine, predvsem pa seveda predstavniki slovenskega šolstva.

Dejstvo, da bodo dobili tržaški Slovenci novo poslopje za svojo gimnazijo, pa podobno kot pri nas na Koroškem ne gre v račun fašističnim in nacionalističnim elementom. Že dolgo pred položitvijo temeljnega kamna so začeli hujskaško gonjo in so celo med šolsko mladino pozivali na protislovenske demonstracije in grozili s šolsko stavko. Po mestu so širili letak, na katerem je bilo med drugim rečeno: Medtem ko ni nobene oporavičila za zgraditev nove šole na tehnični ravni šolskih potreb narodnostne manjšine, se za italijanske šole, ki jim v ce-

loli primanjkuje učilnic in opreme, zanemarljajo vse življenjske potrebe po modernizaciji in razširitvi. Ta nadaljnja epizoda (položitev temeljnega kamna za slovensko gimnazijo — op. ured.), ki spada v načrtno premišljeni okvir slovenskega političnega pridiranja, kaže na stalno popuščanje italijanskih oblasti, po drugi strani pa žali tiste, ki po italijansko mislijo in delujejo.

Ko beremo te besede, ali se nam ne zdi, da so za las podobne besedam, ki se jih poslužujejo pri nas podobni elementi, ki prav tako ne morejo mirovati in ob vsaki najmanjši priložnosti sprožijo nov val hujskanja in ščuvanja proti slovenskemu življu. Fašizem in nacizem sta si pač močno sorodna in je tako eden kot drugi posebno občutljiv zlasti takrat, kadar gre za Slovence in njihove pravice.

Skupno s tržaškimi Slovenci se veselimo velikega uspeha, ki so ga dosegli s pričetkom gradnje novega poslopja za svojo šolo in samo želimo, da bi tudi Avstrija čim prej sledila vzoru Italije in dala na razpolago posebno poslopje slovenski gimnaziji v Celovcu, katera se mora prav tako boriti z velikimi težavami prav zaradi pomanjkanja ustreznih prostorov.

Še enkrat: Nevarnost za Avstrijo!

Nemci iz Zahodne Nemčije pokupujejo avstrijsko zemljo

Pod naslovom „Nevarnost za Avstrijo“ smo v našem listu že svoječasno pisali o večajočem se pokupovanju avstrijske zemlje po tujcih, predvsem imovitih predstavnikov „gospodarskega čudeža“ iz Zahodne Nemčije. To nevarnost so zdaj odkrili celo tisti koroški krogi, ki so vedno vedeli povedati le o nakupih koroških zemljišč po Jugoslovanih in so kričali o razprodaji domovine ter nevarnosti slovenizacije Koroške.

Celovška „Volkszeitung“ je v svoji številki od srede med drugim zapisala, da je bilo v zadnjih mesecih ugotovljeno naraščajoče zanimanje inozemcev za nakup zemljišč v Avstriji. To zanimanje se je razširilo tudi na Koroško in je bilo v raznih pokrajinah ugotovljeno, da se inozemci zanimajo za zemljišča, pri čemer z denarnimi ponudbami nikakor niso malenkostni. „Predvsem so to gostje iz Zahodne Nemčije, pa tudi iz drugih dežel, ki kupujejo zemljišča.“

Torej celo „Volkszeitung“ je končno spoznala, iz katere smeri grozi nevarnost in ugotavlja, da bo treba ukreniti vse potrebno, da se koroška in avstrijska zemlja za brani pred razprodajo. Iz poročila je tudi razvidno, da se na Dunaju že poseben ministrski odbor bavi s tem vprašanjem in je pričakovati, da bodo sprejeti zakonski ukrepi, ki bodo onemogočili nadaljnje pokupovanje avstrijske zemlje, po možnosti pa omogočili celo revizijo še sklenjenih nakupnih pogodb, po katerih so si inozemci nabavili zemljišča v Avstriji.

ki so urezane v pobočja hribovitega kraškega terena. Še pred leti se je tod razprostiral pusti kraški svet, poraščen s slabo travo. Človeška roka in stroj pa sta iztrgala prirodo plodno zemljo, na kateri danes uspeva žlahtna vinska trta. Prvotno so v Črnem kalu uredili tudi nasade breskev in marelic, toda občutljivo sadno drevje je na izpostavljenih legah slabo prenašalo kraško burjo. Danes se na površini več sto ha razprostirajo nasadi vinske trte, medtem ko so marelične in breskvine nasade uredili v bolj ugodnih legah.

Kmetijsko posestvo Bonifika pri Ankaranu je specializiran obrat koprškega »Agrokombinata«. Glavna proizvodna smer je živinorejsko-poljedelska, na manjših površinah pa zaradi izredno ugodnih pogojev, ki jih na Koprskem nudita podnebje in zemlja, pridelujejo tudi vrtnine. Živinoreja je usmerjena v proizvodnjo mleka. Krave-molznice redijo v odprtih hlevih po načelih proste reje. Ta sistem se je v Sloveniji splošno uveljavil ne le zaradi pocenitve gradenj, temveč tudi zaradi poenostavitve delovno-tehničnega postopka ter zmanjšanja potrebe po delovni sili. V sklopu odprtih hlevov ima posestvo moderno izmolzišče, v katerem hkrati izmolzejo po šest krav. Mleko odteka po ceveh neposredno v mlekarino in sploh ne pride v stik s hlevskim zrakom. Proizvodnja mleka sloni na pridelovanju zadostne količine kvalitetne voluminozne krme, to je silaže in sena. Kravam dajejo skozi celo leto toliko osnovne krme, da po hranilni vrednosti zadošča za proizvodnjo 10 l mleka na dan. Molznice, ki dajejo več mleka, pa dobijo v izmolzišču količino močnih krmil. Na tem posestvu je proces siliranja krme popolnoma mehaniziran. Silažno koruzo in ostale krmne rastline spravljajo s kombajnom (Feldhäcksler), ki v enem delovnem procesu rastline požanje, zreže in naloži na prikolico; silažo nato spravljajo v koritasti silos, kjer jo stlačijo s traktorjem. (Se nadaljuje)

Plantazni nasadi Črni kal ležijo ob avto cesti Postojna — Portorož nekaj kilometrov pred Koprmo. Že od daleč se vidijo terase,

Del odprtih hlevov na kmetijskem posestvu „Bonifika“ pri Ankaranu

Predsednik Mednarodne banke:

Ameriška pomoč tujini — instrument hladne vojne

Kako v resnici izgleda ameriška „širokogrudnost“ pri dajanju gospodarske pomoči nerazvitim deželam, je pred dnevi razkril tudi predsednik Mednarodne banke za obnovo in razvoj Eugene Black, ko je na zborovanju bančnikov v New Yorku izjavil, da ameriško pomoč gospodarsko nerazvitim deželam preveč uporabljajo kot instrument hladne vojne.

Black je dejal, da Amerika v tem pogledu ne bi smela grešiti, misleč, da s financiranjem gospodarsko nezadostno razvitih držav lahko „kupi“ njihovo privrženost ali njihove glasove v Združenih narodih. Te države so tako zelo neodvisne in ponosne, da takšne pomoči ne bi sprejele.

Poučni izlet kmetijske šole v Podravljah:

Sodobno kmetijstvo v povezavi teorije s prakso

(2. nadaljevanje)

V zadnji številki našega lista objavljeno nadaljevanje opisa poučnega izleta gojencev kmetijske šole v Podravljah je bilo posvečeno Agrokombinatu v Ljubljani, tokrat pa je govora o raznih drugih ustanovah in posestvih, ki so jih gojenci obiskali med svojim potovanjem po Sloveniji in kjer so prav tako videli zanimive oblike in načine sodobnega kmetovanja.

Race redijo za proizvodnjo jajc in mesa. Za proizvodnjo jajc redijo specializirane nesne race pasme Kaki Kambel, ki dajejo povprečno 200 do 230 jajc na leto, za proizvodnjo mesa pa klavne race pasme Peking. Po izkušnjah na farmi v Dolskem dosežejo živali te pasme v devetih tednih ob porabi 7 kg krmnih mešanč živno težo 2,5 kg.

Podlaga za intenzivno farmsko rejo goveda, prašičev in perutnine je obrat »Močna krmila«, ki proizvaja vse potrebne krmne mešanice, superkoncentrate, mineralno vitaminske mešanice i. dr. Specializirana industrijska in polindustrijska proizvodnja mesa, jajc in mleka namreč predpostavlja proizvodnjo krmnih mešanč za posamezne vrste in razvojne stopnje živali kakor tudi namen njihove proizvodnje. Za perutnino in prašiče, ki jih krmijo izključno z močno krmo, n. pr. proizvajajo razne specialne krmne mešanice, ki vsebujejo vse za normalen razvoj živali potrebne hranilne snovi. Visoka proizvodnja kapaciteta dovoljuje, da tovarna močnih krmil zalaga slovensko, deloma pa tudi že jugoslovansko kmetijstvo.

V sodobni kmetijski proizvodnji se rezultati pokažejo tudi pri osebnih dohodkih kmetijskih delavcev, ki so plačani po efektu dela oziroma končnih pridelkih. Zato so povprečni mesečni dohodki kmetijskih delavcev »Agrokombinata« sorazmerno visoki, saj so enaki dobro plačanega industrijskega delavca. Prav izboljšanje štandarda in življenjskih pogojev kmetijskih delavcev pa predstavlja važen faktor v razvoju sodobne širke kmetijske proizvodnje nasploh.

Na posestvu kmetijske šole Grm pri Novem mestu smo spoznali, da je specializacija tudi v manj intenzivnih pridelovalnih pogojih in na manjših posestvih predpogoj za uredi-

PO ŠIRNEM SVETU

NEW YORK. — Japonska in Kanada pripravljata resolucijo, v kateri bosta zahtevali nova intenzivna raziskavanja o posledicah atomskega žarčenja po sovjetskih jedrskih poskusih. Osnutek japonsko-kanadske resolucije bodo predložili posebnemu političnemu odboru Generalne skupščine OZN.

LJUBLJANA. — V nedeljo so zaključili v Ljubljani drugi mednarodni sejem gradbeništva, na katerem je razstavljalo 462 podjetij in tujih tvrdk iz 14 držav. Sejem je trajal osem dni in ga je obiskalo blizu 140.000 ljudi, med njimi veliko jugoslovanskih in tujih gradbenih strokovnjakov. Po podatkih so na sejmu sklenili s tujimi tvrdkami za okrog 3,5 milijona dolarjev kupoprodajnih pogodb.

BEograd. — Iz Beograda je odpotoval v Demokratično republiko Nemčijo novi jugoslovanski izredni poslanik in opolnomočeni minister v tej državi Djuro Jović, ki bo zamenjal dosedanjega poslanca Mitjo Vošnjaka.

VARŠAVA. — Poljska vlada je sklenila, da zadrži v aktivni vojaški službi večje število vojakov, ki jim jeseni poteče vojaški rok. Ostali bodo v armadi do sklenitve mirovne pogodbe z Nemčijo.

BONN. — Razgovori, ki jih je imel ameriški demokratični senator Humphrey v Bonnu s kanclerjem Adenauerjem in šefi opozicijskih strank, niso razpršili nemira zahodnonemške vlade zaradi poudarjene pripravljenosti ZDA, da na bolj elastičen način začnejo pogajanja s Sovjetsko zvezo o berlinskem vprašanju.

PRAGA. — Češkoslovaška je imela 1. marca letos 13,742.000 prebivalcev, med temi jih je bilo na Češkem 9,567.000 in na Slovaškem 4,175.000.

RABAT. — Minister za narodno gospodarstvo in finance Maroka Douiri je imel po vrnitvi iz Avstrije in Jugoslavije sestanek z novinarji, na katerem je dejal, da je v Jugoslaviji obiskal mednarodni velesejem v Zagrebu. Rekel je, da na tem velesejmu lahko vidi človek izredne uspehe, ki jih je doseglo hrabro ljudstvo. Jugoslavija je zdaj dejansko industrijska sila. Življenjski standard prebivalstva pa je danes petkrat boljši, kakor je bil do leta 1945.

BERLIN. — Ameriška vlada je investirala 300.000 dolarjev za okrepitev radijske postaje ameriških okupacijskih sil v Berlinu RIAS. To je izzvalo ostro reakcijo v Demokratični republik Nemčiji. Izjavljajo, da pomeni to dejanje ameriške vlade provokacijo, ki ne more koristiti sporazumevanju in bodočim pogajanjem.

HAAG. — Nizozemska vlada je pred nedavnim sprejela sklep o podaljšanju službe v armadi od 18 na 20 mesecev.

LJUBLJANA. — Prejšnji petek je predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko sprejel dunajskega podžupana Hansa Mandla. Sprejemu so prisostvovali predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije dr. Joža Vilfan, predsednik Sveta za pravo in kulturo Boris Kocijančič in avstrijski generalni konzul v Ljubljani Karel Newole. Dunajski podžupan Hans Mandl je bil na večdnevem obisku v Sloveniji kot gost Republiškega sveta za kulturo in pravo. Razen Ljubljane je Hans Mandl obiskal tudi Bled, Postojno, Velenje in Maribor.

MOSKVA. — Agencija Tass javlja, da je Sovjetska zveza izstrelila pred nekaj dnevi v srednjem Pacifiku večstopensko raketo nove vrste. Raketo so izstrelili s sovjetskega ozemlja. Vsi aparati so redno delovali. Nov sistem kontrole je omogočil, da je končni del rakete padel z veliko natančnostjo na prej določeno področje.

STOCKHOLM. — Švedski observatorij v Upsali je zabeležil na območju Nove zemlje potres, ki ga je verjetno povzročila jedrska eksplozija v Sovjetski zvezi. Maksimalna jakost potresa je bila večja od one, ki so jo ugotovili po znani sovjetski jedrski eksploziji 10. septembra.

DUNAJ. — Programski odbor na zasedanju mednarodne agencije za atomsko energijo na Dunaju je soglasno sprejel načrt resolucije o mednarodnem sodelovanju na področju uporabe jedrske energije kot izvor miroljubnega izkoriščanja jedrske energije.

»Mladi rod« v enajsti letnik

Šolski list za koroško mladino »Mladi rod« ima že razmeroma bogato tradicijo, saj je s sedanjo številko, ki je pravkar izšla za mesec oktober, stopil že v enajsti letnik. Spet bo našo šolsko mladino spremljal in vodil skozi šolsko leto in ji nudil mnogo koristnega ter poučnega branja, predvsem pa ji lajšal učenje pismene materinščine, kateri je v številnih koroških šolah še vedno odmerjen zelo skromen prostorček. Zato pa pripada »Mlademu rodu« toliko večja in pomembnejša vloga in bi bilo želeli, da bi mladina čim bolj pogosto in rada segala po tem listu, namenjenem prav njej.

Kot oktobrska številka je sedanja posvečena v prvi vrsti jeseni. O njej govori že naslovna slika, posebej pa še številne črtice, povestice in pesmice, v katerih razni pisatelji in pesniki pripovedujejo o tistem letnem času, ko je na dnevnem redu spravljanje pridelkov in ko se narava pripravlja na zimski počitek. Tako je znani mladinski pisatelj Leopold Suhodolčan prispeval ljubko »Zgodbo o jeseni«, R. Laus-egger opisuje jesen v sestavku z naslovom »V jesenskem času«, Dragotin Kette je zastopan s povestico »Ptice se selijo«, Ivan Minatti opet jesen v pesmici »Tih, samotni je svet«, glavni urednik »Mladega roda« Rudi Vouk je spisal sestavek »Jesen v gorah«, sledi še članek »O ptičji selitvi« in po dr. Georgu Graberju je prirejen sestavek »Pozna jesen«.

Poleg tega prinaša ta številka »Mladega roda« še razne druge prispevke, kakor tudi stalno in med mladino zelo priljubljeno rubriko »Mladina piše« ter kotiček »trdih orehov« za mlade ugankarje. List je bogato opremljen s posrečenimi ilustracijami, ki jih je tokrat izdelal domačin Mirko S.

»Mlademu rodu« ob vstopu v nov letnik želimo mnogo uspeha, mladini pa kličemo: ostanite zvesta svojemu listu, kajti s tem se boš izkazala hvaležno tudi vsem tistim, ki se potrudijo in nesebično trudijo, da prihaja »Mladi rod« vedno spet v tvoje roke!

Bogata kulturna sezona v Ljubljani

Velike kulturno-umetniške ustanove v Ljubljani, kot so Opera, Drama, Mestno gledališče in Koncertna direkcija, so se temeljito pripravile za novo sezono. Spet bo gledališka in koncertna publika deležna cele vrste predstav, na katerih bodo uprizorjena najrazličnejša dela domačih in svetovnih avtorjev. Drama, Mestno gledališče in Koncertna direkcija so letošnjo sezono — 1961-62 — že začele, v Operi pa bodo zaradi gradbenih del začeli s predstavami predvidoma šele v drugi polovici novembra, pač namerava operni ansambel medtem gostovati v Drami.

Poglejmo na kratko okvirne programe, ki so jih navedene ustanove pripravile za novo sezono:

DRAMA

Poleg krstnih uprizoritev Ionosovih »Narcoregov«, Torkarjeve drame »Svetloba senice« in Williamsove »Mile ptice mladosti«

Enakopravnost manjšin v Jugoslaviji:

Založniška dejavnost šiptarske manjšine

Avtonomno pokrajino Vojvodino in Avtonomno Kosovo Metohijsko oblast poseljujejo tudi narodnostne manjšine — Šiptarji, Turki, Madžari, Romuni, Slovaki in Rusini. Sredi tega večnarodnostnega okolja klije krepko zastavljeno kulturno življenje. To življenje izpričuje vsa bistvena znamenja kulturnih manifestacij, značilnih ne le za Srbijo marveč za vso Jugoslavijo.

Šiptarska narodnostna manjšina, do osvoboditve povsem brezpravna, sicer pa najštevilnejša, se ponša danes z vrsto kulturnih dobrin, ki jih ji je prinesel čas lastnega razcveta in spreminjanja pod okriljem nove socialistične Jugoslavije.

V ozračju razvijane demokracije in poglobljenih medčloveških odnosov vplivata knjiga in časopis v šiptarščini zelo močno na zavest in kulturo širokih slojev ljudstva, ki je spoznalo svojo pisano besedo šele po osvoboditvi.

Šiptarska literarna revija Jeta e re, ki že več kot dvajset let izhaja v Prištini, ima poseben jugoslovanski rekord: izdajajo jo

so v okvirnem repertoarju: Cankarjev »Kralj na Betajnovi«, Kozakova »Afera«, Hrističeve »Čiste roke«, Shakespearov »Hamlet«, Molierv »Tartuffe«, Evripidove »Feničanke«, Ibsenov »Peer Gyn«, Brechtova »Matl Courage«, Majakovskega »Stenica«, Arbuzova »Dogodek v Irkutsku«, »Caligulla«, Camusa, »Pavke in trobente« Farquharja in »Igrače na podstrežju« Lillian Hellmanove.

MESTNO GLEDALIŠČE

Sezona se je začela z domačo novitelo Strgarja »Hercica«, ki ji sledita še dve premieri — »Dan oddiha« Valentina Katajeva in »Zunaj pred durmi« Borcherta. V okvirnem programu: domača novitela V. Zupana »Barbara Nives«, »Zupan okraja Sanita« E. de Filipa, A. Kiellanda »Rekel je Ne«, Killyja »Dragi lažnivec« in Shuberta »Zveza za življenje«.

KONCERTNA DIREKCIJA

Za začetek sezone koncert najboljšega svetovnega kvarteta »Quartetto Italiano«. Koncertna direkcija je razpisala dva abonmaja in za vsakega predvidela 8 koncertov znamenitih domačih in tujih izvajalcev, kot so med drugimi Pierre Fournier, Aleksander Uninski, David Ojstrah, Aldo Ciccolini, Trio Ebert in podobni.

OPERA

Kljub zakasnilvi začetka sezone bo operni ansambel izvedel celotni spored, v katerega so vključena tudi naslednja dela: »Tajni zakon« Cimarosa, Verdijev »Don Carlos«, Rimskega-Korsakova »Zlati petelin«, »Janošik« Cikkerja, Bizetovi »Lovci bisserov«, Karla Orffa »Premetenko«, balet Slavka Osterca »Iluzije« in baletni večer s komadi Bacha, Weberja in Stravinskega.

v nakladi 5000 izvodov. Te naklade ne dosega nobena izmed 42 obstoječih publikacij te vrste v državi. Časopis je zbral okoli sebe več kot 200 sodelavcev šiptarske narodnosti. Naj še navedemo, da izhaja v šiptarščini poleg dnevnega časnika Rilindja — kar v tem jeziku značilno pomeni »preporod« — še pet časopisov in revij, med njimi revija Perparimi (Napredek), ki obravnava kulturna in družbena vprašanja.

KULTURNE DROBTINE

— Na letošnjem IV. festivalu »Zabavne melodije Opatija 61« so bile zadnja sobota podeljene nagrade za najboljše jugoslovanske popevke z naslovi »Oči«, »Nekoč, kdo ve v katerem mestu« in »Julijana«. Skupno so podelili nagrade strokovne režije jugoslovanske radiotelevizije, nagrade revij »Globus« in »Svijet« in nagrado mesta Opatije. Po sodbi strokovnjakov je bil letošnji festival uspešnejši od lanskega.

— V Parizu je bil s podelitvijo nagrad zaključen drugi likovni bienale, na katerem so sodelovali mladi umetniki iz 50 držav. Med nagradenci so tudi trije Jugoslavlani, slovenska slikarja Marko Šuštaršič in Janez Bernik ter mladi beograjski scenograf Vladislav Lalić, ki so prejeli nagrade v obliki stipendij za večmesečno izpopolnjevanje v Parizu.

— Tako za mednarodno grafično razstavo je bila v ljubljanski Moderni galeriji odprta I. republiška razstava otroških likovnih del, ki sta jo v okviru jugoslovanskih pionirskih iger in v počastitev 20. obletnice revolucije pripravila Zveza prijateljev mladine in Društvo likovnih pedagogov Slovenije. Med številnimi gosti, ki so se udeležili otvoritvene slovesnosti, je bil tudi dunajski podžupan Mandl.

— Med Zahodno in Vzhodno Nemčijo so po dolgotrajnih pogajanjih dosegli sporazum o izmenjavi dragocenih umetnin, ki so bile premišlene tekom zadnje vojne. 105 takih predmetov so vzhodnonemške oblasti vrnile muzejem v Zahodni Nemčiji, 270 del nizozemskih in flamskih mojstrov pa so iz Zahodne Nemčije vrnili vzhodnonemskim ustanovam.

Nova premiera v Mestnem gledališču:

Hofmannsthalova veseloigra »Nepodkupljivi«

Z veseloigrami so imeli celovški gledališki igralci že vedno največ uspeha pri publiku in je gotovo tudi to dejstvo vplivalo na odločitev pri sestavljanju sporeda za novo igralško sezono. Prejšnji teden je bila v Mestnem gledališču premiera, ko se je ansambel predstavil s Hofmannsthalovo veseloigro »Nepodkupljivi«. Vendar je prva uprizoritev pokazala, da nekateri igralci niso dovolj dosledno sledili bistvu tega komada in je bilo opaziti precejšnje pogreške zlasti pri uporabi jezika kot izraznega sredstva za slikanje pristnega staroavstrijskega mileja, ki mu je Hofmannsthal ravno v tem komadu posvetil posebno važnost. Šele proti koncu predstave se je raven podajanja vidno stopnjevala in bi lahko zaključili z znanim pregovorom »Konec dober, vse dobro«.

Režijo je vodila Grete Bittner, vendar je zbolela že pred koncem vaj, kar je nujno vplivalo na kvaliteto predstave. Scenarijo je tudi tokrat oskrbel Karl Eugen Spurny, ki je imel prav tako posrečeno roko kot Anny Arnold pri kostumih. V glavnih vlogah so nastopali Edith Theiner, Irmgard Gutmann, Astrid Lindner, Ingeborg Baumböck in Silvana Sansoni ter Ludwig Skumautz, Heinz Asper in Hans Eybl; v otroških prizorih pa je bila zelo prisrčna mala Sigrun Kuchar.

JANKO PLETERSKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem po drugi svetovni vojni

Sestavljavci uredbe o dvojezičnem šolstvu so se odprli na podatke zadnjega ljudskega štetja, prebivalstva na Koroškem, ki ima v narodnostnem pogledu še vsaj v minimalni meri značaj znanstvenosti. To je štetje iz l. 1910, ki je ugotavljalo občevalni jezik prebivalstva. V uredbi o dvojezičnih šolah so upoštevalne vse občine, kjer je to štetje ugotovilo vsaj 10 % prebivalstva s slovenskim občevalnim jezikom, ali z drugimi besedami, v nobeni izmed občin, v katerih uredba iz l. 1945 uvaja dvojezične šole, se ni izkazalo pri štetju 1910 manj kot 10 % prebivalstva s slovenskim občevalnim jezikom. Vendar je občin s tem minimalnim odstotkom (10 do 20 %) samo šest, vse ostale, to je 58 občin, so izkazale nag 20 % slovenskega občevalnega jezika. Popolnoma slovenskih občin, s 100 do 90 % slovenskega občevalnega jezika, je med njimi 22, od 90 do 80 % jih je 10, od 80 do 50 % ka 16. Občin, v katerih je slovenski občevalni jezik bil v večini, je torej 48 od 64, kar vsekakor priča, da so dvojezične šole bile uvedene na področju, ki je skoraj v celoti izkazalo svoj pretežno

slovenski značaj. Ni šlo torej za kakšno izredno koncesijo slovenskemu prebivalstvu, ki bi nalagala pretirano velika bremena nemškemu delu, marveč le za demokratično priznanje naravnih potreb in pravic ljudi slovenskega jezika na njihovem podedovanem področju. (Tudi sodobnemu avstrijskemu gledanju na manjšinsko zaščito, seveda v južnotirolskem vprašanju, se zdi normalno, da je treba upoštevati tudi etnična dejstva pred prvo svetovno vojno. Dr. Gschnitzer, dolgoletni državni sekretar v avstrijskem zunanjem ministrstvu za tirolske zadeve, je 17. marca 1956 v Linzu na občnem zboru protirolske organizacije »Berg-Isel-Bund« dejal: »Die Wiederherstellung des nationalen Status quo von 1918 sei ein nationaler Rückstellungsanspruch Österreichs. Ist Südtirol erst wieder ein deutsches Land, wird wieder Friede einkehren.« — »Die Presse«, 18. marca 1956 in »Volkszeitung« istega datuma.). To dejstvo se očitno zrcali tudi v diktirani uredbi o dvojezičnem šolstvu iz l. 1945, ki pravi, da bodi pouk na prvih treh stopnjah načeloma v materinščini, na četrti stopnji

11 pa naj sledi prehod na nemški učni jezik. Samo tako je tudi mogoče razumeti, zakaj je koroški deželni šolski svet v svojem odloku od 9. novembra 1945 poudaril voljo zakonodajalca, da hoče z uvedbo dvojezičnih šol »prispjevati k popravni krivici, ki je bila prizadejana koroškim Slovincem v nacionalsocialističnem času.«

Razumljivo, da so koroški Slovenci potem, ko je državna pogodba stopila v veljavo, pričakovali, da bodo manjšinske zaščitne določbe samo po sebi umevno veljale na istem področju, katero je že definirala uredba o dvojezičnem šolstvu. To rešitev so smatrali za najbolj ustrezno in tudi najbolj smotrno v prizadevanju, da bi možnost trenj pri izvajanju zaščitnih določb že v naprej kar najbolj eliminirali. Zato sta obe osrednji organizaciji Slovencev v spomenici zvezni vladi od 11. oktobra 1955 ugotovili: »Pod ozemljem s slovenskim ali mešanim prebivalstvom razumemo teritorij, ki je označen v odredbi o dvojezičnih šolah iz leta 1945, z vključenimi upravnimi, sodnimi, samoupravnimi in drugimi uradi v Celovcu, Beljaku in Šmohoru, ki so pristojni za imenovano ozemlje.« Nedvomno je to bila zgodovinsko, pravno in stvarno utemeljena teritorialna osnova izvajanja manjšinskih določil državne pogodbe na Koroškem. Žal pa se je

avstrijska zakonodaja in uprava postavila na čisto drugačno, prav čudno izhodišče: področje, na katerem biva manjšina, o kateri govori državna pogodba, ni znano in ga je treba šele ugotoviti s tem, da se najprej ugotovi, kateri del prebivalstva je treba smatrati za manjšino!

Avstrijski parlament je 19. marca 1959 obenem z zakonom o manjšinskem šolstvu in uporabi slovensčine na sodiščih sprejel sklep, v katerem poziva zvezno vlado, naj najpozneje do 30. junija 1960 predloži parlamentu načrt zakona o splošnem ugotavljanju manjšine. Na tem bodočem zakonu temeljita tudi oba že sprejeta manjšinska zakona. Paragraf 10 zakona o manjšinskih šolah na Koroškem pravi v svojem prvem odstavku: »V katerih krajih se bodo ustanovile ljudske in glavne čole, ki prihajajo posebej v poštev za slovensko manjšino, bo določeno na osnovi podatkov, ki jih bo dalo uradno ugotavljanje manjšine.« — Paragraf 1 zakona o slovensčini kot uradnem jeziku na koroških sodiščih pravi: »Sodišča, pri katerih je slovenski jezik dopuščen na Koroškem na osnovi državne pogodbe od 15. maja 1955, BGBl. Nr. 152, o obnoveni neodvisne in demokratične Avstrije, bodo določena na osnovi splošnega ugotavljanja manjšine, katero naj predpiše zvezni zakon.« V sklepu parlamenta je mimo tega še

rečeno, da bodo rezultati ugotavljanja manjšine tvorili tudi podlago za teritorialno izvajanje zakona o uporabi slovenskega jezika v uradih na Koroškem.

Državna pogodba ne določa, da bi bilo treba manjšino za izvedbo čl. 7 še posebej ugotavljati. Tudi ne določa kakšnega minimalnega odstotka, ki bi moral biti dosežen v prizadeti administrativni enoti, da bi se tam pržnal obstoj slovenskega prebivalstva. Kakor bomo pozneje videli, je bila klavzula o minimalnem odstotku manjšine namenoma opuščena zato, ker je področje, na katerem biva slovensko prebivalstvo samo ali skupaj z nemškim, sestavljalcem pogodbe bilo znano in ker so slovenski značaj tega prebivalstva na tem znanim področju hoteli trajno zaščititi. Klavzula o minimalnem odstotku, potrebnem za priznanje obstoja manjšine, je upravičena samo v primeru, če področje manjšine še ni znano oziroma, če gre za neavtohtone manjšine, ki nastajajo zaradi močnih migracij prebivalstva. Pri avtohtonih manjšinah z znanim tradicionalnim naseljenim področjem klavzula o minimalnem odst. ni upravičena, še posebej, če naj bo manjšinska zaščita usmerjena k ohranitvi etničnega značaja prebivalstva, kajti sicer bi ta zaščita bila le pogojna in načeloma netrajna.

(Se nadaljuje)

Vedno več predčasnih delavskih rentnikov

Pred nedavnim je bila v Celovcu seja pokojninske zavarovalnice za delavce, deželni urad Graz, kjer so zastopniki zavarovalnice iz Koroške in Štajerske razpravljali o perečih vprašanjih pokojninskega zavarovanja.

Iz delovnega poročila zavarovalnice, ki ga je podal direktor deželnega urada Sepp Moser, je posneli, da je pokojninska zavarovalnica za delavce za Koroško in Štajersko izplačala za tekoče rente od 1. aprila do 30. junija 1961 vsoto 194,5 milijona šilingov. V primeri z izplačilom pokojnin v prvem četrtletju letošnjega leta je razvidno, da so bile dajatve zavarovalnice v drugem četrtletju za 35,5 milijona šilingov višje.

Na 1000 zavarovanih delavcev odpade 315 prejemnikov rent. Skupno število rentnikov je znašalo 30. junija 1961 79.720 oseb. V skupini direktnih rentnikov prevladujejo po številu delavci, ki so morali predčasno, to se pravi, pred dosego čakalne dobe, vstopiti v rento. Teh je bilo v drugem letošnjem četrtletju 24.804, dočim je doseglo število starostnih rentnikov le 21.435 oseb. Prirastek predčasnih rentnikov se je v letošnjem drugem četrtletju dvignil za 415 oseb, dočim se je število starostnih rentnikov v istem časovnem razdobju znižalo za 17 oseb.

Predsednik Viktor Gombocz se je v svojih izjavah dotaknil tega nezdravega razmerja med številom predčasnih in starostnih rentnikov. V interesu vseh prizadetih je zahteval preskrbo večjih denarnih sredstev za zdravstveno oskrbo delavcev.

Železna Kapla

Ob obilni udeležbi žalnih gostov smo pred nedavnim spremili na zadnji poti na kapelsko pokopališče spoštovano in pri vseh priljubljenostih Heleno Štern, rojeno Polanšek. Življenjska pot pokojnice je bila pot slovenske matere, polna dela, trpljenja, odpovedi in žrtve. Delo od zore do mraka, da, tudi prebdele noči, so bile delež na njeni naporni življenjski poti od mladih dni do visoke starosti.

Tudi zadnja nacistična vojna blagi pokojnici ni prizanesla ter ji je prizadejala nepopisno bol. Nacistični nasilniki so brezsrčno pokončali njenega očeta, kakor tudi brata in njegovo ženo.

Pokojna mati sama ni hodila v šolo, ker takrat v njenih mladih letih za šolanje, ko je živela v kapelskih hribih, ni bilo priložnosti. Pač pa se je kot samoukinja naučila brati ter je z velikim pridom in veseljem prebirala slovenski tisk. Prebrano je znala posredovati tudi mlademu naraščanju in morda ni slučaj, da je svoje veselje do knjige vnesla tudi v miselnost svojega vnuka, Valentina Polanška, učitelja na Obirskem, ki obogati naš tisk s pesniško in pripovedno literaturo.

Pokojno mater Heleno Štern bomo ohranili v trajnem svetlem spominu, žalujočim sorodnikom pa izrekamo naše odkrito sožalje.

POTUJOČI KINO SPZ PREDVaja

slovenski mladinski film

DOBRO MORJE

v nedeljo, dne 15. oktobra 1961, ob 10. uri v Velikskinu v Celovcu za dijake Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence. K predvajanju tega filma vabimo tudi ostalo slovensko mladino in vse rojake v Celovcu ter tudi iz okolice!

Iz letnega poročila Rdečega križa v Celovcu

Rdeči križ okraja Celovec obsega 44 občin s 661 vasmi ter 140.790 prebivalci. V svojem organizacijskem aparatu obsega Rdeči križ tega okraja 50 krajevnih postaj in 42 neugodnih postaj. V teh krajih deluje 200 prostovoljnih in 10 poklicnih sodelavcev. Podpornih članov je vpisanih 2625, med temi 5 ustanovnih in 26 pokroviteljev. Članarina znaša mesečno 1 šiling, toda med člani je le vsak 52. prebivalec okraja.

Pokrajinska bolniška blagajna je zvišala kilometrski tarif od 2,80 na 3,20 šilinga, s čemer je bilo omogočeno ustreči tudi zahtevam uslužbencev pri Rdečem križu in odstranitvi različne težkoče pri izgradnji in modernizaciji rešilstva.

Rešilni avtomobili glavne rešilne postaje v Celovcu in rešilne postaje v Feldkirchenu

no naši zemlji

Premik na levo pri občinskih volitvah v Beljaku

Ob precej strastni in živčni kampanji pred volitvami novega občinskega sveta v avtonomnem in drugem največjem mestu naše dežele se za rezultat volilnega uspeha niso zanimali le v mestu samem, temveč po vsej deželi in tudi preko njenih meja.

V nočnih urah od nedelje na ponedeljek je APA sporočila naslednje volilne rezultate: Volilnih upravičencev je bilo 22.916, izkoristilo pa je volilno pravico le 81,9 odstotkov volilcev, od katerih je bilo oddanih 18.310 veljavnih glasov. Na posamezne volilne skupine je odpadlo naslednje število glasov (v oklepaju številke od zadnjih volitev): SPÖ 10.108 (9.680) glasov in 18 (18) mandatov; ÖVP 4.737 (4.790) glasov in 8 (9) mandatov; FPÖ 2.374 (2.364) glasov in 4 (4) mandati in KPÖ 1091 (849) glasov in 2 (1) mandata.

Številke govore: Volilni rezultat v Beljaku je vidno pokazal premik na levo in značilen poraz ÖVP, ki je z vso gotovostjo računala, da bo dosegla vsaj en mandat več, na tistem pa so celo računali, da bodo dosegli v beljaški magistrat dva mandata več kakor pri prejšnjih volitvah. Vodja liste ÖVP se je na večer po volitvah izgovarjal in tolažil, da je nepričakovani neuspeh stranke pri volitvah pripisati neugodnemu vremenu, kar pa nikogar ne more prepričati, ker so ti ljudje priskrbeli za zadostna sredstva za prevoz volivcev v volilne lokale, ker prav veletrgovci, podjetniki in kapitalno močni ljudje razpolagajo z najštevilnejšimi motornimi vozili ter gotovo tudi z močnim družbenim in kapitalnim vplivom.

Volilni rezultat pri občinskih volitvah v

Beljaku kaže politično zrelost prebivalstva in močan zalet premika na levo. Zaupanje v SPÖ, ki je izšla ojačena z glasovi v urad magistrata, je potrdilo, da so socialisti sposobni vladati tudi večjemu mestu. Z glasovnicami je prebivalstvo potrdilo, da so socialisti v Beljaku z županom Timmererjem na čelu storili mnogo koristnega za skupno korist in blaginjo mesta. 55,2 odstotka volivcev je izreklo svoje zaupanje socialističnim kandidatom.

Značilen pojav pri beljaških občinskih volitvah pa je brez dvoma tudi napredovanje komunistov, ki so znatno pridobili na glasovih in napredovali za enega občinskega mandatarja. Če pomislimo, da gre to napredovanje izključno na račun ÖVP, torej desnice, potem pomeni izid beljaških volitev prodoren uspeh naprednih sil!

PRIJAVITE SE V STROKOVNI GOSPODINJSKI TEČAJ

Slovensko šolsko društvo v Celovcu sporoča, da priredi tudi letos

gospodinjski tečaj

v Dijaškem domu v Celovcu, Tarviserstrasse 16, z začetkom v ponedeljek, 6. novembra 1961.

Učni predmeti: Praktično kuhanje — šivanje — higiena s poukom o negi dojenčkov, zdravstvu in drugim, kar spada v stroko razumne ter napredne gospodinje in matere.

Gospodinja in mati, ki več ve in zna, ima lepše v življenju, zato ne odlašajte s prijavi, najkasneje pa jih pošljite do 1. novembra na naslov gospodinjske učiteljice: Ančka Kokoč, Celovec-Klagenfurt, Tarviserstrasse 16.

Iz Celovca

Tiskovni urad celovškega mestnega magistrata sporoča, da je celovška poklicna požarna bramba nastopila meseca septembra skupno v 21 primerih. V 14 primerih je šlo za požare, med temi je bilo 9 malih, 1 srednji in 1 večji požar ter ognji v kletih in po travnikih. Razen tega je požarna bramba v 4 primerih sprostila ceste, izvedla eno rešitev živali ter dve drugi pomožni akciji. Velepožar se je pripetil izven mestnega področja. Pri vseh požarnih primerih ocenjujejo škodo na okoli 565.000 šilingov, računajo pa, da so gasilci preprečili škodo v znesku okoli 953.000 šilingov.

Meseca septembra je celovski mestni magi-

strat podelil 91 gradbenih dovoljenj, med temi 73 za nove gradnje, 27 za pri-, pre- in nadgradnje. Med dovoljenji za nove gradnje gre za 7 stanovanjskih hiš različne velikosti ter za 23 garaž.

Umetno drsališče v mestni dvorani v Celovcu, ki so ga letos odprli dne 1. oktobra za novo sezono, zaznamuje že prvi dan v vseh treh turnusih obisk 1176 drsalcev. To pomeni rekorden obisk, če se upošteva ugodno zgodnjejesensko vreme, ko je bilo še vse polno kopalcev na koroških jezerih.

Eden izmed razstavljalcev na avstrijskem lesnem sejmu v okviru koroškega velesejma je izvedel za obiskovalce srečanje in sicer za matere s številnimi otroki z dobitkom za brezplačni dopust. Sedaj so objavili imeni obeh dobitnic: Marianne Salzner iz Metnitz/Klachl, mati 12 otrok in Johanna Lippautz iz Volšperka, mati 10 otrok.

Meseca septembra je celovski mestni magistrat podelil 16 obrtnih dovoljenj, dovoljenja za 12 podružnic, za 3 razširitve obratov ter odobril 1 najemniško pogodbo. Ukinil pa je 6 obrtnih pravic. V enem primeru je spregledal dokaz o sposobnosti, v enem pa starostno dobo, dvema trgovskima učencema pa je dovolil predčasne vajeniške izpite. Razen tega je magistrat podelil eno licenco, dovolil šest premestitev obratnih prostorov, dve spremembi tvrdk ter potrdil štiri obratovodje.

Poreče

Srečo v nesreči je imel v nedeljo zjutraj trgovski nameščenec Bernhard Wascher iz Poreča. S svojim osebnim avtomobilom je zavozil pri železniškem prehodu v smeri iz Celovca proti Beljaku s ceste in strmo glasil 10 metrov globoko na železniški tir.

Avtomobil se je prevrnil in obležal s kolesi zgoraj. Na čudo se je šoferju posrečilo, da se je sam sprostil iz prevrnjenega vozila. Na mah se je spomnil, da mora v najkrajšem času privoziti po progi ekspresni vlak Dunaj—Rim. Wascher, ki se je docela nepoškodovan rešil iz avtomobila, je hotel še brzovlak ustaviti, toda v svojem prestrahu in zmedenosti je tekel v nasprotno smer proge, namreč proti Beljaku. Med tem časom je vlak privozil iz Celovca in povozil na progi prevrnjeni avtomobil ter ga seve popolnoma razdejal. Zaradi tega dogodka je imel vlak 37 minut zamude.

Globasnica

Pred nedavnim so na pokopališču v Globasnici izročili materi zemlji telesne ostanke globaškega domačina župnika-biseromašnika Alojzija Huterja. Pokojni župnik je zagledal pred 94 leti luč sveta v znani in ugledni narodno-zavedni družini pri Huterju v Globasnici. Nadarjenega fantja so dali študirati v gimnazijo, po maturi pa se je odločil za poklic duhovnika, ker je pač kot narodno zaveden študent smatral, da bo v tem poklicu lahko veliko koristil in storil za slovensko ljudstvo na Koroškem. In zares, Alojz Huter je ostal ljudski duhovnik vse svoje dolgo, delu za bližnjega posvečeno življenje.

Odkar je leta 1892 zapel novo mašo v svoji rojstni vasi v Globasnici, ga je službena pot vodila po številnih krajih naše zemlje, kakor v Hodiše, na Višarje, kot provizorja in kaplana v Pliberk, služboval je tudi v Guštanju, sedanjih Ravnah na Koroškem, v Vovbrah, Kropivni, Gospi Sveti, na Timenici, v Kazazah, na Suhi in na Krčanjah in morda še kje drugod. Njegova delovna pot je spoštovanega pokojnika vodila po številnih vaseh na Koroškem, ki jih naseljuje slovensko prebivalstvo in duhovnik, zvest sin iz korenin našega ljudstva, jim je vsepovsod posredoval svoje poslanstvo v slovenski materinski besedi in razen tega bodril ogroženo slovensko ljudstvo k narodni zavesti in zvestobi do izročil prednikov, kar je po vsem svojem bistvu smatral za moralno vrline vsakega človeka in lastnost prave značajnosti.

Pred tremi leti se je po bogati setvi in želvi na svoji življenjski poti vrnil v svojo rodno vas, v Globasnico, da bi med svojimi domačini preživel v pokoju svoj večer življenja. Dne 28. septembra je umrl in pogreb na domačem pokopališču je bil ob ogromni udeležbi žalnih gostov veličasna žalna svečanost.

Rebrca

Huda delovna nesreča je dohitela tesarja Urbana Lobnika, doma iz Grebinja, ki je bil zaposlen v celulozni tovarni na Reberci. Padel je z odra kakih 20 metrov globoko. S hudimi poškodbami so ponesrečenega tesarja prepeljali v bolnišnico.

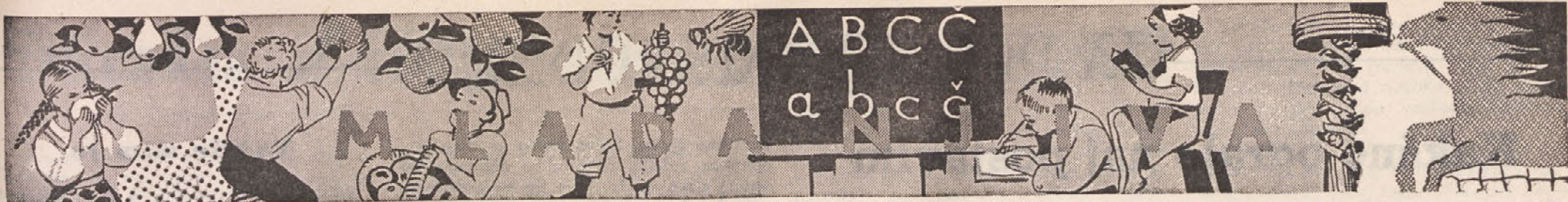
Borovlje

Prejšnjo soboto so imeli v Borovljah dve pomembni slavnosti. Svojemu namenu so izročili podružnico Ljudske banke (Voks-bank) in internat za naraščaj v puškarski obrti. Pri obeh slavnostih je bilo razen številnih domačinov navzočih tudi vrsta uglednih častnih gostov.

Gradbeni stroški za internat za naraščaj v puškarski obrti so dosegli vsoto 7,5 milijona šilingov. Komercialni svetnik Dullnig je kot zastopnik društva za pospeševanje puškarske obrti izrekel zahvalo vsem tistim, ki so kakor koli sodelovali pri zidavi pomembne zgradbe.

KOLEDAR

Petek, 13. oktober: Edvard
Sobota, 14. oktober: Kalist
Nedelja, 15. oktober: Terezija
Ponedeljek, 16. oktober: Gal
Torek, 17. oktober: Marija
Sreda, 18. oktober: Luka
Četrtek, 19. oktober: Peter

Visoko na drevesu si je sraka znesla gnezdo. In iz tega gnezda odleti kdaj pa kdaj zlati ovci na hrbet in ji puli volno. Pripravlja si posteljo.

Pa se ovca potroži ovnu:

»Poglej moj hrbet! Vsa sem že gofa. Kaj bo pa dedek imel za zimo. Ne bom mu mogla dati volne za blazino. Pa mi dedek potem tudi ne bo dal soli, ki jo imam tako rada!«

Oven se razjezi, zaleti se z rogovi v drevo in zagrozi sraki:

»Ti, sraka, če ne vrneš ovci volne, ti bom z rogovi razbil jajčeca v gnezdu in gnezdo ti bom razdejal.«

Sraka pa zavrešči in skliče vrane in druge sode. Vsi neznansko vreščijo, da bi pregnali ovna, sraka pa reče:

»Poglej! Če mi ne pustiš gnezda pri miru, se bomo zakadile med tvoje jančke in oči jim

STAVA ZA LADJE

BURMANSKA PRIPOVEDKA

Nekoč je živel lastnik ladje, ki je bil zelo požrešen na denar. Kadarkoli je izplačeval zaslužek svojim ljudem, je vselej našel razlog, da jim je kaj odtrgal od mezd. Plovba po reki Iravadi je običajno trajala dva ali tri mesece, zaslužek ladjarjev pa je bil precejšen, ker so med potjo fantje živeli na gospodarjeve stroške, zaslužek pa so dobili šele ob koncu plovbe. Toda ravno zadnji dan potovanja si je lastnik ladje vselej izmislil kakšno ukano, ali pa je izzval kakega fanta, naj kaj stavi z njim in tako je najlahkovernejši med njimi bil ob ves zaslužek.

Nekoč so — zadnji dan potovanja je bil — prispeli v neko vas. Januarja je bilo in reka je bila mrzla kot led. Ladijski lastnik je rekel:

»Rad bi videl, ali imam med svojimi ladjarji kakega hrabrega fanta. Če zmore kdo brez obleke preživeti vso noč v vodi, mu podarim svoje ladje. Če pa ne bo zdržal v reki do svita, bo izgubil svojo mezdo. To je poštena stava. Jo kdo sprejme?«

Vsi ladjarji so bili krepki, pogumni fantje in takšno stavo bi radevolje sprejeli, če ne bi od poprej poznali svojega gospodarja in bi ne vedeli, da kaj rad z zvijačo spravi človeka ob denar. Pa vendar je neki trmoglavac, ki je imel sebe za bistrejšega od gospodarja, privolil v stavo. Slek se je in stopil v vodo. Šklepetal je z zobmi, od mraza se je tresel po vsem telesu, vendar je ostal v vodi. Minevale so ure in bližala se je zora. Kakor je ladijski lastnik predvidel, so ribiči na drugem bregu reke vstali pred svitom in pred kolibo napravili ogenj, da bi se ogreli pred odhodom na jutranji ribolov. Čez nekaj časa je ladijski lastnik vzkliknil:

»Fant, ti ne ravnaš pošteno. Greješ se z ognjem, ki gori na onem bregu. Sam si kriv, da si izgubil stavo!«

»Toda ogenj gori vendar onkraj reke,« odgovori ves jezen ladjar. Prav gotovo me ne more ogreti, ker je od mene oddaljen več kot pol kilometra.«

»Ogenj je ogenj,« pravi ladijski lastnik, »in dokler ga gledaš, te greje. Sam si kriv, da si izgubil stavo.«

Ladjar mu ni hotel več ugovarjati, stopil je iz vode, se oblekel in sedel k tovarišem.

»Vi morda mislite, da sem tepec, ker sem izgubil stavo. Resda sem včasih neumen, toda če je treba speči prašička na ražnju, mi ni nihče kos. Celo naš pametni gospodar ne ve, kako se da najbolje speči svinjske parklje.«

Zaradi uspele ukane je bil ladijski last-

nik židane volje. Toda zdaj mu ni bilo prav, da taisti ladjar pripoveduje, kako zna on najbolje speči svinjske parklje.

»Prejle sem pri stavi dobil tvoj zaslužek,« je rekel ošabno, »zdaj se pa širokoustiš, da ne znam speči svinjskih parkljev.«

»Morda znaš speči kako drugo vrsto mesa,« mu odvrne ladjar, »toda gospodar prepričan sem, da ne umeš speči svinjskih parkljev.«

Kako da ne, stavim za kolikorkoli želiš, vzklikne gospodar ves iz sebe.

»No, svinjske parklje imam ravno pri sebi,« odgovori ladjar. »Dal ti jih bom, pa jih speci. Če se ti posreči, ti bom sedem let za sužnja, če pa ne, mi boš ti dal vse svoje ladje. Stava je poštena in če misliš, da veš, kako je treba peči svinjske parklje, jo sprejmi.«

Lastnik ladij je stavo sprejel.

Ladjar mu je prinesel parklje in rekel.

»Tule jih imaš, pa jih speci!«

»Kje pa je ogenj?« vpraša ladijski lastnik.

»Ogenj je tamle na bregu reke,« odgovori ladjar in se od srca nasmeje.

»Toda ta ogenj je več kot pol kilometra od tod,« reče ladijski lastnik srdito.

»Ogenj je ogenj, si pravkar rekel,« odgovori ladjar, »in če je bil dovolj močan, da je mene ogrel, bo tudi tebi zadostoval, da spečeš parklje. Vidim, vidim, da ne znaš speči parkljev. Stavo sem dobil in ladje so moje!«

Prišla je jesen

Prišla je zopet jesen v deželo, sapa jesenska rablo piblja,

kmetič pa zadovoljno se smeje, o letini dobri s sosedom kramlja.

Jurček veselo vriska in skače, po sadovnjaku se z Mirkom podi, sladkega sadja v košaro nabira, bruško potresa, ki ravno zori.

Oče iz polja krompir je pripeljal, saj je to leto lepo obrodil.

Mati veselo v klet ga pospravlja, da za zimo prašič se bo zredil.

Res je vedno najlepše v jeseni, posebno ko sadje, grozdje, zori, krompir, koruza, ajda, korenje shrambe do vrha vse napolni.

Pravljica o volni

bomo izpraskale. Premisli torej, krilatci smo močnejši od rogatih.«

Pa pride dedek s škarjami, da bi postrigel ovci volno. Pogleda — volne ni nikjer.

»Kje je volna?« vpraša dedek ovna. Oven pove dedku, kako je bilo.

Dedek pograbi škarje in zakliče sraki.

»Poslušaj me, neugnanka! Takoj mi daj volno, ali pa ti bom s škarjami postrigel peroti. Potem te bo lisica ujela in pojedla.«

Sraka pa se nasmeje in odgovori:

»Hej, le s krili zamahnem in... poglej...«

Zares, sraka je odletela dedku izpred oči.

Dedek se vrne žalosten k babici in ji pravi:

»Na, pa smo ostali brez blazine. Tista neugnana sraka je ovci populila vso volno in jo odnesla v svoje gnezdo.«

Babica zajoka in obrača prazno vreteno.

Prav tisti dan pa pride k babici na objsk vnučka, tkalka v veliki tovarni.

»Zakaj jokaš, babica? Zakaj obračaš prazno vreteno?« vpraša.

Babica pove vnučki, kaj se je zgodilo, ta pa pohiti za srako in ji zažuga:

»Sraka, če takoj ne vrneš volne dedku in babici, bomo v tovarni stkali mrežo in te ulovili. Le glej, da te ne dobimo v roke!«

Sraka pa odgovori:

»Moj kljun je močnejši od vaše mreže. S kljunom bom razvozljala zanke in mrežo bom prekljuvala.«

Toda vnučka ne odneha. Takoj pove vso zgodbo pilotu, ki je letal tod v svojem letalu. Pa je pilot z letalom pregnal srako v mrežo. In sraka se je ujela in še časa ni imela, da bi s kljunom zanke razvozljala.

Tako so srako ujeli, dedek ji je postrigel peroti, oven je z rogovi porušil gnezdo, še prej pa je babica iz gnezda pobrala volno in sešila lepo, mehko blazino. In še je volne ostalo, da jo babica zdaj vse dolge jesenske večere prede.

CLAUS EIGK:

dan nič

Ledeni veter jim je rezal v obraze in jih zbadal do kosti. Niso se utegnili poglobljati v otožne misli. Na Mundusov migljaj so stopili v helikopterje in poleteli.

Čez pol ure so pristali v svetlem, prijaznem soncu oaze.

Toda Normanu se je zdelo, da njemu ne sije. Potr in malodušen je stopil iz stroja in se hotel čimprej umakniti v samo. Tedaj pa je zaslišal ob sebi tako dobro znani glas: »Kakšni pa ste? Mar za kom žalujete?«

Pred njim je stala Mabel Morena! V zmečkani, umazani obleki, z mokrimi, razkuštranimi lasmi, ki so ji v štrinah viseli na ramena, toda radostna in smejočih se oči.

Norman se je zdrznil in se prestrašil skoro tako hudo kakor tedaj, ko je bila eksplodirala bomba v ledeni puščavi. Odprl je usta, da bi nekaj dejal, a ga je Mabel prehitela.

»Saj vem, zvedeli bi radi, kako da sploh živim! Vražje preprosto, saj niti umrla nisem. Poslušajte! Ko smo z Leuwenhoutom in njegovo družino prispeli v meglo, sem jim zaigrala burko. Hop, dvajset metrov v levo, potem trideset nazaj in že me nihče več ni mogel najti. Sicer pa bi raje zdrsula čez ledeno steno, kakor pa ostala v rokah teh nepridipravov. Vidite torej, umreli ni tako lahko! Ste zadovoljni?«

Norman se je zgubljeno nasmehnil in pritisnil k sebi Mabelino roko.

»Prekleta, pa kako!« je bruhalo iz njega in premagati se je moral, da je ni viharno prižel k sebi. »Ko bi

ne bilo tako, bi se razjokal — prvič po mojih otroških letih!«

»Vaš drugi poklon!« je tiho, prisrčno dejala Mabel. »In mnogo lepši od prvega!«

UGRABITEV

Od tistega viharne dogodka v oazi ob južnem tečaju sta minila dva tedna.

Berlin, glavno mesto srednjeevropskega ozemlja, ki je po novi svetovni ureditvi zamenjalo zvezo evropskih držav, je po preteklih hudih prevratih polagoma postajal središče evropskega duhovnega življenja. Zivahni duh šestmilijskega mesta je z magnetično močjo privlačeval vsakogar, ki je menil svetu kaj novega povedati ali od njega kaj sprejeti.

Tod so se zbirali sloviti učenjaki, bolj ali manj slavni v znanstvenem svetu. Eden izmed najtemeljnejših in najuglednejših, a vzlic temu ljudskih znanstvenikov je bil zvezdoslovec profesor Richter. Neizmerno so ga privlačili stari, pa vendar zmeraj novi čudeži zvezdnega neba. Za široko občinstvo je profesor Richter napisal številne poljudne spise in z njimi zaslovel daleč čez krog svojih stanovskih tovarišev.

Ta večer je pravkar končal poljudno predavanje o čudovitem svetu zemljinega meseca. Velika predavalnica v severni četrti vele mesta je bila razprodana do zadnjega sedeža.

Profesor je vzlic zajamčeni poljudnosti predavanja nekatera vprašanja zelo podrobno obdelal. O zamisli poleta v vesolje, nemara najprej na Mesec, je govoril z dobrohotno previdnostjo, vsaj kolikor se je tikalo tehničnih možnosti. Odločno je pa zavrnil možnost, da bi mogel v vesolje poleteti tudi človek.

»Sedanja tehnična sredstva,« je dejal učenjak, »slej

ko prej omogočajo izstreliti raketo iz težnostnega območja naše zemlje. Ni pa verjetno, da bi mogel s tako raketo poleteti v vesolje tudi človek. Ne glede na silovit pospešek, ki ga človeško telo v raketi ne bi moglo zdržati, bi bila posadka tudi sicer zapisana hitri, neumljeni smrti. Vesolje okoli naše zemlje je neizprosno sovražnik vsega živega. Z različnimi tehničnimi napravami je človek sicer lahko kos neznansko nizki temperaturi v vesolju, ali bolje rečeno, absolutni breztemperaturnosti, lahko uravnava toplotno vsrkavanje in sevanje vsemirske rakete, ne more pa zadržati ultrazvokov, ki preplavljajo vesolje. Če pomislimo, da ti žarki na zemlji prebijejo do tri metre debele svinčene plasti, si šele lahko približno predstavimo silovitost teh kozmičnih izstrelkov v brez-zračnem prostoru. Ker na mesecu ozračja ni, je kozmično sevanje na njem tako močno, da bi pokončalo vsako živo bitje. Po našem telesnem ustroju smo pač otroci Zemlje, naše življenje uravnava zemeljski zakon in nikako romantično zanesenjaštvo tega ne more ovreči!«

Tako nekako je govoril profesor Richter. Ob skioptičnih slikah je pojasnjeval razmere na Mesecu in povedal mnogo zanimivega, vseskozi pa je trdovratno zavračal, da bi človek mogel poleteti v zunanji prostor.

Po burnem ploskanju ob koncu predavanja je profesor še dokaj dolgo odgovarjal na vprašanja radovednega občinstva. Proti domu se je odpravil šele okoli enajstih.

Blizu polnoči je prispel domov — v malo vilo na robu mesta. Dvajsetletna hčerka je še bedela. Čakala ga je z večerjo; stari, mirni učenjak je mnogo rajši kakor v družbi obedoval in večerjal doma.

Pripovedoval ji je o predavanju in ravno, ko sta hotela leči spat, je ob glavnih vratih pozvonilo. Obisk — opolnoči?

Kakšno ograjo naj postavim

Pri nas mislimo, da mora biti vrt ograjen. Ograja je res potrebna tam, kjer se pase živina, kjer delajo škodo kokoši, divji zajci in drugi škodljivci in tudi tam, kjer želimo biti v vrtu sami in nemoteni. Toda v sodobno urejenem vrtu ograjo pogosto opustimo. — Vendar moramo vedeti, kdaj je to prav in kdaj ne. Lepše je, če ograje ne postavljamo v ozkem pasu vrtov ob cesti. Mejo tu lahko nakazuje že prav nizka živa meja, nizka škarka ali mejnik. Za zadnjega lahko s pridom uporabimo zidani betonski podstavek stare razpadajoče ograje, ki ga olepšamo še z grobim ometom. Hrapava zidna površina se neprimerno bolje ujema z zelenjem kot gladki beton.

Predhišni vrtovi morajo imeti prikupno lice proti cesti. V urejanju teh vrtov so pravi mojstri Holandci. Preko nizkih zidov in škarp se pri njih razprostirajo zimzeleni grmiči v pisani družbi cvetic in vzpenjalk. Ta zeleni pas je najlepši okras sodobno urejenih širokih ulic. V tem bi jih veljalo posnemati.

Če že želite ograjo, naj ta ne bo previsoka. Le redko je potrebna višja ograja od 1.20 metra. Prilagodimo jo okolici, zato naj ne bo masivna in kričeča, ampak kar najmanj opazna. Dobra učinka ne bomo dosegli le z uporabo dragega gradbenega materiala, s klesanim kamnom ali kovanim železom, ampak s skladnostjo med ograjo in okolico. Ni lepo, če privoščimo mimoidočim le pogled na beton, mrežo in bodočo žico in morda še na zelenjavo v vrtu.

Prav čedna, celo zelo lepa je lahko ograja iz lat ali desk, ki so pritrjene na močne kole ali betonske stebričke. Stebrički naj bodo malo nižji od lat in postavljeni na vrtni strani. Na podeželju se dobro podajo poligonske ograje iz ravnih vej, ki so navskriž pritrjene na opore.

Poskusite

Pečena kaša z jabolki

Pol kilograma kaše, 1 in pol litra mleka, 10 dkg sladkorja, 1 žep soli, 5 dkg surovega masla, 1 kg jabolk, 10 dkg sladkorja, cimet, 1 vaniljev sladkor, 2 dkg margarine.

Kašo, vrelo mleko, sladkor, sol in mast zmešamo in vlijemo na pomakšen pekač in postavimo v pečico za toliko časa, da se kaša zgosti. Nato jo potresemo z nastrganimi jabolki, s sladkorjem, zmešanim cimetom in vaniljevim sladkorjem, povrhu nakapamo raztopljeni margarini in pečemo še pol ure.

Skutini cmoki

5 dkg margarine, 2 jajci, 40 dkg skute, 12 dkg moka, sol; slan krop, 5 dkg masti, 2 žlici droblin, sladkor za posipanje.

Margarino dobro umešamo, ji dodamo celi jajci, skuto, ki naj bo precej suha, moko, sol in vse dobro zmešamo. Z žličko oblikujemo cmoke in le-te sproti zakuhamo v slan krop. Vro naj počasi 5 minut. Kuhane naložimo v skledo, jih zabelimo s prepraženimi droblinami in potresemo s sladkorjem.

Nekoliko vznemirjena sta odšla k vratom. Profesor je za vsak primer zataknil v žlebič na vratih varnostno verigo, preden je odklenil. Časi so bili taki, da se je v mestu marsikaj dogajalo in kazalo je biti previden.

Pred vrati je stal velik, zelo skrbno oblečen moški, star kakih štirideset let. Ko se je odkril, sta opazila, da je po sencih močno posivel, vendar pa je bil njegov videz zelo mladosten. Nenavadno so bile njegove lepe, bleščeče oči, s katerimi je nekoliko ironično pogledoval očeta in hčerko.

„Prosim, želite?“ je vprašal profesor.

„Oprostite, prosim, da vas tako pozno vznemirjam,“ je zvonko spregovoril tujec, „toda nujno moram govoriti z vami, gospod profesor. Ne ulegem čakati do jutra, marveč bi želel opraviti takoj!“

„Za kaj pa gre?“

„Predlagal bi vam nekaj velikega in za vas zelo pomembnega. Toda tu, med vrati...“

Sicer Richter ne bi nikoli nikomur v takih okoliščinah odprl, toda mož, ki je stal pred vrati, mu je vzbujal zaupanje. V neznančevem glasu in v njegovih očeh je bilo nekaj prodirljivega, osvajačnega, tako da tudi ljubka Inge Richter ni branila očetu odpreti vrat.

Čez minuto so vstopili v Richterjevo delovno sobo. Z vajeno kretnjo je profesor ponudil prišlecu sedež.

„Ime mi je Birger Mundus!“ se je predstavil pozni obiskovalec.

„Nisem še slišal vašega imena,“ je nekoliko čemer-no odvrnil Richter.

„Sem pa jaz vašega toliko pogostejše,“ se je vdano nasmehnil Mundus. „Raziskovalec Meseca profesor Richter je pojem vsem prijateljem neba!“

Učenjak se je lahko priklonil, kazalo pa je, da se ne želi preveč oddaljiti od namena pogovora.

Pogosto si urejamo klopico neposredno ob sosedovi meji. Če v tem primeru ob meji zgradimo zid, nam bo ta služil kot učinkovito ozadje za vzpenjalke, cvetlične grme in trajnice. Pri saditvi ne pretiravajmo, saj že nekaj prav izbranih in razpostavljenih rastlin zid lahko močno poživlji. S takim zidom lahko lepo povežemo ogrodje za vzpenjalke in tako dobimo prijetno zavetišče.

Zelo je priporočljivo, da obdamo ograjo z živo mejo ali s prosto rastočimi skupinami nižjega drevja in grmičevja. Ta živa meja lahko ograjo tudi popolnoma nadomesti. Živo mejo zasajamo prav v zgodnje pomladanskem času. Za visoko obrezovano živo mejo zasajamo gaber, bukev, kalino (ligustla), češmine, ognjeni trn, glog, tiso. Za neobrezovane živice, ki lepo cveto, zasajamo metuljevke, medvejke, nepravi jasmin, forsitijo, vajgelo, grmasle višje sorte vrtnic in še mnoge lepe grmiče. Prav nizko živico pa lahko vzgojimo na primer iz pritličnih sort češminov, kaline, pritlične medvejke in petoprstnika. Za živo mejo potrebujemo 4 do 7 sadik na tekoči meter. Sadimo jo v dveh vrstah, ki sta 30 cm narazen. To velja za

Kako shranjujemo jajca?

Jajca, namenjena za shranjevanje, naj bodo zdrava, kar najbolj sveža, čista in cela. Nartta jajca takoj porabimo, umazana pa dobro umijemo v čisti vodi. Za shranjevanje odbrana jajca hranimo na hladnem, temnem prostoru. Položimo jih tako, da jih lahko vsaki dan obračamo in da ostane rumenjak v naravni legi.

Kako jajca preskusimo, če so sveža? V ta namen jih namočimo eno uro v 10 % solni raztopini (1 kg soli na 10 litrov vode). Sveža jajca padejo v raztopini na desno, starejša se postavijo pokonci, prav stara pa splavajo na vrh. V raztopini hitro opazimo razpoke, saj iz njih izhajajo mehurčki. Neopazno nartta jajca in tista, ki imajo slabo lupino, izločimo tako, da po dve in dve trkamo ob ušesu in jih pri tem obračamo. Napočeni jajci imata povsem drugačen zven kakor počeni. Boljše je, da se jajce s slabo lupino ubije v roki, kakor pa bi se zdrobilo pozneje, ko je že vloženo.

Jajca lahko zložimo na polico v hladnem zračnem prostoru in jih lahko vsak dan obračamo. Njihova trpežnost se poveča, če jih pred vlaganjem namažemo s slanino ali prevlečemo z raztopljenim voskom (lahko tudi s svečo). Sedem do osem mesecev ohranimo jajca, če jih namakamo eno uro v raztopini hipermangana (damo eno kavino žličko hipermangana na 5 do 6 litrov prekuhane vode), potem pa osušimo in vložimo v drobno žito ali žagovino. Pri vseh teh načinih shranjevanja morajo biti jajčka dobro pokrita, ne smejo se pa tudi dotikati drugih jajc. Hranimo jih na hladnem, v dobri kleti ali kašči. Še dalj časa jih ohranimo, če jih vložimo v apneno mleko, v vodotopno steklo ali garantol.

Pri vlaganju v apno je dobra vsaka posoda, ki ne pušča. Odbrana in umita jajca vlagamo

obrezano živico. Sprva živica ne daje vrtu potrebne zaščite, zato lahko napremo po sredini nizko mrežo, ki jo bo meja pozneje prerasila. Da je živica res lepa in koristna, naj bo spodaj košata in gosta. Vsako leto jo zato globoko obrežemo, da močno odžene. Žive meje, ki hitro zrastejo v višino, so spodaj gole in grde.

NASVETI

PRI LIKANJU ZASMOJENO PERILO še ni uničeno. Na liter vode odmerite po pol žlice boraksa in namočite poškodovane kose v tej raztopini. Izplaknite jih v čisti vodi.

POKVARJENA KLJUČAVNICA: Če zapah pri ključavnici noče v vdolbino, ga namažite z lojem. Če še to ne zadošča, potem opilite vdolbino.

MOTNO OGLEDALO se da popraviti: vlijte nekaj gorilnega špirta na krpo in zdrgnite z njo ogledalo; potem ga očistite kot navadno.

v posodo tako, da je obrnjen koničasti del navzdol. Apneno mleko nalijemo na jajca počasi, napravimo ga iz 2 kg apna (gašenega) in 10 litrov vode (prekuhane). Apno naj pokriva zgornjo plast jajc za dlan visoko. Če ni posoda ob prvem vlaganju polna, lahko dolagamo pozneje. To je vsekakor boljše, kakor pa da bi jih predolgo zbirali. Posodo pokrijemo in hranimo v hladni, snažni shrambi. Če je potrebno, tekočino dolivamo. Apnenemu mleku lahko dodamo nekaj soli. Tako vložena jajca uporabljamo za vse primere, le beljaka ne moremo stepati »v sneg«. Pri kuhanju rada počijo, zato prilijemo vodi malo kisa ali jih pa na topem koncu prebodemo z iglo.

Mleko kot hranilo

Še v začetku našega stoletja so bili ljudje prepričani, da mora dojenček vsaj v 1. letu življenja popiti 1½ l mleka na dan, potem pa ne rabi nobenih dodatkov. Zato so otroke največkrat hranili z rižem ali zdrobom, ki so ga zakuhali v mleku.

Otrok se je od take prehrane na videz razvijal, ostal pa je neodporen proti infekcijskim boleznim. Zaradi tega so v zadnjih dvajsetih letih zdravniki prišli do zaključka, da je treba z dojenčkov prehrano zmanjšati količino mleka in dodati hrano, ki vsebuje veliko vitaminov (sadni sok, sveža zelenjava).

Istočasno, ko so dojenčki dobivali preveč mleka, pa so starši le malokdaj pomislili, če ni morda mleko potrebno tudi otroku, ki hodi v šolo. 6-letni otrok rabi 40

Naš že sam je

Ni otroka lahko naučiti, da se pri jedi lepo vede. Oglejmo si, kaj menijo o tem znani pedagogi.

Kaj otrok lahko je brez materine pomoči?

Strokovnjaki pravijo, da je to precej odvisno od matere same. V nekaterih primerih eno leto star otrok že sigurno drži žličko v roki in jo tudi poskuša nositi v usta. Toda, so tudi taki otroci, ki še po dopolnjenem drugem letu s široko odprtimi usti pričakujejo, da jih mati nahrani.

Že v sedmem ali osmem mesecu življenja otrok na vsak način skuša doseči predmete v svoji blini. Neizkušene matere otrokom največkrat ne dopustijo, da bi si vzeli tudi žličko, ker se bojijo, da se bodo otroci z jedjo preveč popicali. Toda če bodo otrokove poizkuse vedno znova preprečevale, ga bodo pozneje zelo težko pripravile k temu, da bo lepo sam jedel.

Iz tega torej lahko zaključimo, da je kljub vsemu otroku treba dovoliti, da postopoma in sam pridobiva tudi izkušnje z jedjo. Tako bo materi pripravljan marsikateri trud. Seveda pa bo moral imeti malček pri svojih poizkusih okoli vratu velik slinček, ki mu bo pokril tudi vso obleko. Prav tako se je treba sprijazniti z mislijo, da bo trajalo precej časa, preden se bo otrok naučil žličko pravilno nesti v usta. Ko jo že nese lepo v usta, čeprav pri tem jed še poliva, je prvi uspeh že tu.

Za tem bo otrok jed vedno rajši sam zajemal. Saj bo to zanj sprva le zabavna igra. Potrpežljivo počakajte, da nese žlico v usta in šele ob popolnem neuspehu mu ponudite svojo polno žlico namesto njegove prazne.

Se en razlog je, zaradi katerega bo otrok rad prijel za žličko. To je želja, da zadovolji lakoto. Če pustite lačnega otroka pred polnim krožnikom hrane, bo le težko počakal, da se vrnete. V tem primeru bo prav verjetno sam poizkušal jesti. Seveda se lahko zgodi, da bo pojedel s krožnika samo tiste koščke jedi, ki jih ima prav posebno rad, potem pa bo potrpežljivo čakal, da ga vi dalje nahnate. Prošnje in svarila v takih primerih ne pomagajo, zato pa bo mogoče uspešno, če boste krožnik brez besed odmaknili. Pri tem ne smete otroku niti z najmanjšim izrazom na licu pokazati, da ste zaradi njegovega obnašanja zaskrbljeni. Otroku hitro opazi vsako spremembo na vašem licu in se zato lahko zgodi, da bo prihodnji obrok samo zato odbil, ker bo hotel preizkusiti svojo moč nad vami in vas prisiliti, da popustite. Zato se brez ozira na vaše resnično razpoloženje potrudite, da vsakokrat vztrajate z veselim izrazom na licu. Seveda, če ne želite, da svojemu otroku pomagata pri jedi vse do 7. leta.

g beljakovin dnevno. Vsaj polovica teh beljakovin mora biti živalskega porekla. Kravje mleko vsebuje zadostno količino beljakovin, ki jo potrebuje organizem za pravilen razvoj. Poleg tega organizem beljakovine, ki so v mleku, zelo lahko prebavi. Mleko pa otroku ni potrebno samo zaradi beljakovin, ki jih vsebuje, marveč tudi zato, ker ima mnogo vitaminov in soli, ki so neobhodno potrebne za zdravo rast in razvoj telesa.

„Hm, tam je pa golovo hud mraz,“ je pripomnil Richter, samo da bi nekaj rekel.

„Ravno nasprotno, zelo toplo!“ je odgovoril Mundus in ni skrival porogljivega nasmeha.

Profesor je globoko zavzdihnil in vstal.

„Menim, da sva nocojšnji pogovor končala. Zelo pozno je že in predavanje me je precej utrudilo. Pojdite domov in se dobro naspite. Če se boste jutri bolje počutili, me lahko ponovno obiščete!“

Tudi Mundus je vstal, ni pa kazalo, da meni oditi. Nekoliko hladneje je dejal: „Počakajte, gospod profesor! Takšnega predloga vendar ne morete kar tako zavrniti! Samo zaradi vas sem prišel v Berlin. S stratosfernim letalom sem potreboval za teh 16.000 kilometrov celih osem ur. Povratek bo trajal prav toliko. To je dragocen čas, ki ga ne morem kar tako zavreči. Lahko bi se bil obrnil na profesorja Maxwella v Pasadena ali pa na Nordheima v Kairo. Izbral sem vas. Po mojem ste najboljši poznavalec selenografije. Potrebujem vas torej in vzamem vas s seboj!“

Richter se je zbal: „Mi hočete groziti?“

„Možu vašega kova nikoli ne bi grozil. Toda čisto pošteno mi odgovorite: bi poleteli na Mesec, ko bi bilo to zares mogoče?“

Richter je začutil, kako ga čedalje bolj vleče v oblast tega nenavadnega človeka in s podvojenimi silami se je skušal temu upreti. Vsekakor pa je po kratkem premisleku na vprašanje odgovoril.

„Ko bi bilo resnično mogoče, kar ste dejali, bi najbrž postavil na kocko celo svoje življenje, ko bi le mogel stopiti na tla kakega drugega nebesnega telesa!“

(Dalje prihodnjič)

„Želel bi, naj bi bila navzoča tudi hčerka!“ je dejal.

„O seveda!“ je rade volje privolil Mundus. „Govorila bova sicer o veliki skrivnosti, toda pred vašo hčerko tega ne bova prikrivala!“

Nato se je zresnil, zleknil se je v naslanjaču in si prekrizal noge.

„Gospod profesor, vaših zaslug za proučevanje Meseca nisem maloprej omenjal brez vzroka. V znanstvenem svetu veljate za prvega strokovnjaka na tem področju. Poznam vsa vaša zadevna dela; tudi sam sem žrlvoval marsikako noč tej očarljivi vedi. Nocoj sem poslušal vaše predavanje — sedel sem precej daleč zadaj — in sem slišal, da zavračate možnost poleta v vesolje. Kaj bi rekli, ko bi vam dokazal, da se v tem motite?“

Profesor se je vzravnil in se nekoliko zviška nasmehnil. „Dokaz bi me res zelo zanimal!“

„Prav!“ je nadaljeval Mundus. „Razumem vaše zanimanje. Zato vas vabim, da se priključite poletu na Mesec. Zgradil sem vesoljsko ladjo, s katero v nekaj dneh poletim proti Mesecu!“

V sobi je postalo mahoma zelo tiho. Mundus je pričakujoče molčal, Richter pa nikakor ni mogel najti primernega odgovora. Nemirno je pogledoval hčerko; njene oči so prestrašeno strmele vanj. Potem je pogledal Mundusa. Očitno ni vedel, kaj naj si misli o njem in o njegovem predlogu.

„Odkod pa sploh prihajate?“ ga je mirno in skoraj očetovsko vprašal. Po zvoku njegovega glasu je bilo sodiati, da je pripravljen na morebitne čustvene izbruhe svojega sobesednika.

Mundus se je zvito nasmehnil in odgovoril: „Ne iz umobolnice, kakor bržkone domnevate, ampak naravnost z južnega tečaja!“

Spei mučen, zaskrbljen odmor.

Mala Zitty

Ne vem, kako sem prišla do tega imena. Toda tako so me klicali, odkar pomnim. Drugače pa mi je ime Maria Francesca Tollvary in sem po rodu Madžarka. V areni, kjer nastopam, pa me kličejo le Zitty in na to sem se navadila.

„Zitty, Zitty, bis, bis!“ vzklika množica že dolgo po tem, ko je moje točke že zdavnaj konec in ko se od publike poslovim s tistim priučenim, gracioznim poklončkom, ki je menda last samo cirkuških ljudi. Še to sem pozabila povedati, da plešem v cirkusu s svojim očkom na ksilofonu. Koliko sem stara? Ravno včeraj sem med zadnjo predstavo dopolnila dvanajst let, kakor mi je povedal moj očka. Toda to ni bilo vzrok, da sem bila včeraj tako žalostna, da sem takoj po ločki zbežala v naš cirkuški voz, se vrgla na železno posteljo in jokala, jokala...

Vedeti morate namreč, da je bilo včasih drugače. Menda mi je takrat bilo nekaj nad dve leti. Mudili smo se z majhnim, provincialnim cirkusom v večjem trgu blizu Pešte. Takrat je moj očka nastopal še sam. S teh nastopov je prihajal v naš voz vedno zaskrbljen, dostikrat pa celo omamljen od alkohola. Rada bi se poigrala z njim, pa me je vselej surovo odrinil in se vrgel na svoje ležišče ter kadil cigareto. Mamica je v takšnih trenutkih jokala. Jaz vsega tega takrat še nisem razumela.

„Tudi ti boš morala začeti, če ne, ne vem, kako bo...“ so bile edine očetove besede, ki jih je v takšnih trenutkih privoščil mamici.

Le slutila sem, da hoče očka tudi mamico pripraviti do tega, da bi z njim nastopala. Samo njegova plača ni zadostovala za kritje potreb v naši družini. Mamica je to vedela in dostikrat sem jo zalotila, ko se je nekje na samem učila plesov na ksilofonu. Ko je začutila, da bo zmogla nastopati, je prosila očka, naj jo uči. In se je naučila!

Ko smo odšli tisto leto iz dolgočasne madžarske ravnin na Dunaj, se je na cirkuških lepokih prvič zablestelo poleg očetovega imena tudi materino ime. Na Dunaju je bila točka Tollvary senzacija.

Od takrat naprej sem ostajala večer za večerom sama v našem vozu in sem že spala, ko sta se roditelja vračala s predstave.

Očka je postal ves drugačen in bolj vesel. Našel je celo čas, da se je z mano po-

igral. Le mamica se je še bolj zaprla vase in kadar je mislila, da je sama, je jokala. Čutila sem, da smrtno sovraži takšno življenje.

Na Dunaju naj bi ostali vso sezono. Prišlo pa je nekaj vmes in...

Sredi največje sezone je nekoč prišel očka po zadnji predstavi sam v naš cirkuški voz. Bila sem še budna.

„Kje je mamica?“ je skoraj zakričal name.

Začuden sem ga pogledala. Kako naj vem jaz, ko pa je vendar nastopala z njim. Menda so mu to razodele moje sprašujoče oči, kajti vrgel se je na svoje ležišče in klet. Jaz sem zajokala.

„Ne joči, Francesca! Vse bo še dobro! Menda je odšla mamica nekam daleč.“

Svoje solze sem dušila v njegovem naročju.

Naslednji dan sva odpotovala brez mamice. Očka je bil sklenil pogodbo za nastop v nekem varietetu v Milanu. Ne spominjam se, kako, vendar sem zvedela vse. Mamica

je sovražila cirkuško življenje. Očetu in meni na ljubo se je naučila plesov in začela nastopati. Na Dunaju pa se je med predstavo zagledala v neko ložo, kjer ji je navdušeno ploskal debelušen gospod. Po nastopu ji je menda poslal celo cvetice. Potem je bil menda vsak večer v cirkusu in sta se z mamico celo sestajala vse dotlej, ko se po predstavi, po kateri sva z očkom odpotovala, ni več vrnila v naš voz. Odpeljal jo je listi debelušni gospod.

Hotela sem razumeti očka in njegove bolečine, ki so bile tudi moje. Hotela sem mu pomagati, čeprav sem bila potrebna tudi sama pomoči. Učila sem se plesov. Šlo mi je hitreje od rok, kot sem mislila. Prav kmalu sem presenetila svojega očka s prošnjo, da bi smela nastopati z njim.

Odšla sva v cirkuško manežo. Sredi arene je postavil ksilofon in sva začela. Nisem ga razočarala.

„Francesca, kdaj si se tega naučila?“ je presenečeno vzkliknil.

„Medtem, ko sva ostala brez mamice!“

Ne vem, ali so mu res pritekale solze po licu, ali se je samo meni tako zdelo. Videla ga nisem v lice, ker se je takrat hitro obrnil v stran. Vem pa to, da sva še tisti večer nastopila v cirkuški areni skupaj.

Cirkuške luči so me prvič zaslepile in dvakrat sem ga pošteno polomila. Očka se mi je smejal, jaz sem zardela. Nisem ga hotela osramotiti pred publiko. Kljub vsemu pa mi je publika po končanem nastopu navdušeno ploskala.

„Bis, bis, Zitty, bis!“ so kričali toliko časa, da sem morala ponovno priteči v areno in zaplesati nekaj taktov. Ne vem, zakaj so me klicali Zitty, najbrž, ker sem bila Madžarka — toda to ime je od takrat ostalo.

In poslej sem žela vse večje in večje uspehe ter odobravanja.

Letos, ko sem dopolnila dvanajst let, smo dobili angažma na Dunaju. Z očkom sva postala že slavna in najino ime se je blestelo na cirkuškem letaku med prvimi. Cirkus je bil večer za večerom nabit poln. Pri sleherni predstavi sem briljirala in očku so žarele oči od navdušenja.

Vse do včeraj — do sinočnje zadnje predstave.

Kot vedno, sem pritekla z očkom v areno in spotoma metala poljubčke ploskajoči publiko. V neki loži na desni strani je skočila kvišku gospa in stegovala roke v areno. Zaradi blišča luči ji nisem mogla videti v oči in lice. Očka me je bil že potegnil in skočila sem na ksilofon. Ta večer sem bila izredno razpoložena in med plesom sem izvajala figure, da je množica neprestano ploskala ter odobraval. Menda sem prekosila samo sebe.

„Zitty, Zitty...“ je skandirala publika, ko sem se po končani točki poslavljala od nje. Očka mi je stiskal roke. Skočila sem še enkrat na ksilofon in odplesala solo točko.

Z desne strani, kjer sem pred nastopom zagledala gospo, sem zaslišala presunljiv vzklik: „Francesca, moja Francesca!“

Ozrla sem se tja v radovednosti, kdo me kliče z mojim pravim imenom. Prav takrat sem videla, da pelje debelušen gospod iz lože gospo, ki me je klicala. Takrat sem jo spoznala. Bila je moja mamica.

„Mamica!“ sem zakričala.

Množica v areni je vzvalovila. Očka se je zmedel. Zagledal se je v mamico, nato pa me je trdo prijel za roko in potegnil za zaveso vhoda.

„Bis, bis, Zitty!“ je odmevalo iz cirkusa, ko sva stopala z očkom molče proti najinemu vozu!

„Francesca! Pozabi! Jaz sem žel!“ je spregovoril prvi očka.

„Očka, ne morem! Saj to je vendar moja mamica!“ sem zajokala. Strgala sem se očku iz rok in sama zbežala v naš voz. Vrgla sem se na posteljo in jokala, jokala...

Slovenska domača modrost

Kak' se koscu streže, tak' mu kosa reže.

Kdor se vtaplja, se za britve lovi.

Mladim se smrt pripeti, stari pa morajo umreti.

Kogar sršeni oblezejo, ga tudi piknejo.

Slabo seme nikdar ne zataji.

Spanje zaleže več kot žganje.

Bolje je sebi pepel zgrinjati, nek' drugim zlato.

Kaj kikižo nosi, se vse preprosi.

Dobro zmo kokoši doma pozobljejo, slabo pa veter daleč odnese.

Bolje biti nesrečen kot neumen.

Bolje dajati nego jemati.

Bolji dober beg od boja slabega.

Brez denarja do solarja, brez soli — domu.

Dober prijatelj — boljši ko denar.

Dvoje psov na kost eno, koljeta se med sebo.

Prctje mlado, viti lahko.

Dobremu vinu vehe ni treba.

Brez kvasa kruh ne shaja.

Drag je kruh, kjer denarjev ni.

Dober je med, toda prstov ne sneji!

za oddih in razvedrilo

WILHELM LICHTENBERG:

Družina naj se odreče

Zena mi je že v soboto povedala, kaj bomo imeli v nedeljo za kosilo: gobovo juho mesne rolade, torto s kremo... same dobrote, ki jih tako radi jemo.

V nedeljo zjutraj je zapel telefon. Klicali so Baumanovi. Baumanovi stanujejo v drugem mestu in nikoli ne pozabijo telefonično vprašati, kako se nam godi. Iznenada je moja žena zaklicala v telefonsko slušalko: »Pridite vendar danes k nam na kosilo!« Moja hči je ob tem povabila prebledela, mene pa je stisnilo v grlu. Iz načina, kako se je moja žena po telefonu poslovila od Baumanovih, sva posnela, da so vabilo sprejeli.

Hči je vsa iz sebe vprašala: »Toda mama! Na t-a-k-o imenitno kosilo povabiš goste?« Moja žena je odgovorila poučeno: »Otrok moj, samo na kaj dobrega lahko povabiš goste.« Tedaj pa sem jaz zagodrnjal: »To vendar ne gre! Baumanovi so trije! Danes ne moreš ničesar več kupiti. Zalag doma nimamo. Saj vendar ne more jesti šest ljudi tistega, kar je bilo namenjeno trem!«

»Zakaj pa ne?« je vprašala moja žena. »Mar ne poznaš starega angleškega načela: Družina se odreče, brž ko pridejo nenapovedani gostje! Če jedo gostitelji malo, je zmeraj dovolj še za več ljudi.«

V nedeljo opoldne so prišli trije Baumanovi. Uglajeni, ljubeznivi ljudje, to moram priznati. Če jih vzlic temu nisem sprejel z ustreznim pristojnostjo, je krivo to, da sem se že hotel pred kosilom vadi, kako se je treba odreči. Sedli smo za mizo. Moja žena je prinesla juho in napolnila z njo krožnike Baumanovih. Ko je hotela dati tudi hčeri zajemalko juhe, jo je le-ta odklonila, kakor smo se bili dogovorili.

Gospa Baumanova je vprašala: »Zakaj pa ne ješ juhe, otrok moj?«

Moja hči je odgovorila: »Ker hočem ostati vitka, gospa Baumanova.«

Tedaj je gospa Baumanova odložila žlico in dejala: »Prav imaš. Saj res jemo kar tjavdan. Toda od danes tudi mi ne bomo več jedli juhe.«

Baumanova hči je menila: »Jaz sem med vsemi najdebelejša. Tudi jaz juhe ne bom več jedla.«

Samo Bauman se za te pomenke o vitkosti svoje žene in hčere ni zmenil, marveč je začel z veliko slastjo zajemati juho. Toda potem mu je žena vzela žlico iz roke in dejala svarično: »Nikar nama ne delaj težkega srca, če se že morava odreči dobri juhi!«

Juho je moral Bauman, razen nekaj žlice, ki jih je bil posrebral ženi, odnesti maleno notaknjeno z mize. Potem je prinesla mesa, ki je napravilo na Baumanove že čisto optično zelo globok vtis. Ko mi je žena na nizek primaknila skledo, sem vzkliknil: »Ne, nikar!«

Bauman je vprašal: »Zakaj pa nočete jesti mesa?«

Odgovoril sem: »Mož v mojih letih bi mesa sploh ne smel jesti. Meso povzroča hud krvni pritisk in krčne žile. Razen tega škoduje ledvicam, želodcu in jetram. Tudi revmatizem dobi človek, če je preveč mesa.«

Bauman je odložil vilice in nož, rekoč: »Saj res, zadnje čase se ne počutim nič kaj dobro. od danes sem vegetarijanec.«

Tudi gospa Baumanova je potisnila krožnik z mesnimi roladami od sebe, rekoč: »Zdaj vsaj vem, od kod izvira moj revmatizem. Meso ne bom več jedla.«

Samo Baumanova hčerka si je vtaknila pošten grizljaj mesa v usta. Toda njen oče je nadaljeval: »Oziraj se vendar na navzoče!

Saj boš pojedla v življenju še dovolj mesa!«

Ko je prišla na mizo torta s kremo, so obrzi vseh kar zažareli. Gospa Baumanova si je položila na krožnik velik kos, njen mož še večjega, hčerka pa največjega. Jaz sem dobil košček v merilu »družina se odreče«, moja hči pa tudi približno toliko. Samo moja žena torte sploh ni vzela, ker je hotela košček prihraniti za goste.

Gospa Baumanova je vprašala mojo ženo: »Zakaj pa ne jeste torte? Saj je videti imenitna.«

Moja žena je odgovorila: »Zaradi zob! Zobozdravnik mi je strogo prepovedal jesti slaščice.«

»Za božjo voljo!« je vzkliknila Baumanova hčerka in odrinila torto od sebe. »Saj moram tudi jaz strogo paziti na zobe!«

Gospa Baumanova nam je pojasnila, da torte s kremo zato noče jesti, da njene hčerke ne

bi bolelo srce. Bauman pa je žel brezbržno prek te pretveze. Seveda samo, dokler mu žena ni vzela krožnik, rekoč: »Prav moški se bo pač znal odreči torti!«

Ko je prišla na mizo črna kava, sem dejal, da je sploh ne pijem, ker mi srce tega ne dopušča. In potem so se odrekli kavi tudi drugi, da ne bi moje srce še bolj trpelo.

Baumanovi so se zelo hitro poslovili, ker se na tem sestanku lakote zabava nikakor ni mogla razviti.

Ko smo ostali sami, smo urno sedli za mizo in s slastjo pojedli vse dobrote. Najina hči je rekla: »To je imenitno načelo, da se družina priči gostov odreče. Če gostitelj ne je, jedo tudi gostje manj.«

In s polnimi usti sem pripomnil: »Saj sem zmeraj dejal, da so Angleži zelo pameten narod.«

ANEKDOTE

● Leoncavallo je bil v Manchesteru, kjer si je incognito ogledal predstavo Bajazza. Njegov sosed je navdušeno ploskal. Maestro si je hotel privoščiti šalo, pa se je sklonil k njemu, rekoč:

»Le kaj najdete na tej operi? Sem namreč glasbenik in lahko mi verjamete, da nima niti najmanjše vrednosti. Cavatina je po Berliozu, duvo v prvem dejanju je ukradel Gounodu, finale pa je slab posnetek Verdija.«

Naslednjega dne je največji manchesterski dnevnik z velikimi črkami objavil:

»Leoncavallovo mnenje o njegovem Bajazzu. Mojster priznava, da je plagiator. Prepisal je Berliozu, Gounodu in Verdiju!«

Leoncavallov sosed je bil novinar in ga je prepoznal.

● V družbi, kamor so povabili tudi Rossinija, naj bi neka gostja zapela. Pustila se je dolgo prositi, preden je privolila, izbrala pa si je cavatino Rossine iz Rossinijevega »Seviljskega brivca«. Pred začetkom je pevka šepnila mojstru: »Ah, maestro, tako se bojim!«

Rossini: »Jaz šele, jaz!«

● Da bi svojim gostom nudil nekaj posebnega, je dunajski tovarnar povabil na večer tudi pevca Johannesesa Meschaerta in mu za štiri pesmi na roko plačal šest sto kron. Ko ploskanju ni bilo konca, je stopil gospodar k pevcu in ga potihoma vprašal: »Dragi mojster, ali ne bi hoteli kaj dodati?«

»Za vami,« je vljudno odvrnil pevec.

NOGOMET

Avstrija - Madžarska 2:1 (1:1)

Nogometna reprezentanca Avstrije je zadnjo nedeljo z zmago nad odlično madžarsko ekipo dosegla nov uspeh, ki ji je brez dvoma zagotovil mesto med najboljšimi evropskimi moštvimi.

94.000 navdušenih gledalcev in 35.000 osebnih avtomobilov — tako je izgledal dunajski Prater, ko sta se moštvi Avstrije in Madžarske sredi neprijatelne jesenskega dežja bojevali za zmago. Rezultat prvega polčasa je bil dosežen iz prostih strelav: najprej so si Madžari s strelom iz šestnajstih metrov zagotovili vodstvo, nato pa je avstrijski napadalec Hof spremenil enajst-metrovko v gol in s tem dosegel izenačenje. Potem je igra precej zgubila na višini; napadom ene ekipe so sledili protinapadi druge, vendar ni prišlo do kakšne spremembe rezultata. Podobno je bilo tudi v začetku drugega polčasa, ko se je igra nagibala enkrat na eno in spet na drugo

bil kronan z obilnimi sadovi, o katerih govorijo tudi končni rezultat tekme — 5:1.

Južnokorejski nogometaši v primerjavi z Jugoslavlani gotovo nimajo potrebnih izkušenj, vendar so pokazali izredno hitrost in predvsem požrtvovalnost prav do zadnjega trenutka. Ocene jugoslovanskih igralcev soglašajo v tem, da so kot posamezniki izredno dobri nogometaši, kot moštvo pa ne igrajo dovolj homogeno.

Povratno tekmo bo jugoslovanska reprezentanca odigrala še letos v Seulu, kjer jim bo zadostoval že neodločen rezultat za potovanje v Čile, kjer bodo nastopili v tekmi za svetovno prvenstvo v nogometu.

Visok poraz Št. Janža

Tekma med sosednima ekipama iz Bistrice in Št. Janža v Rožu se je končala z visokim porazom šentjanških nogometašev, ki so se vračali domov bogatejši za izkušnjo, da je za uspešen potelek igre potrebna tudi samozaveza. Ravno ta je mlademu moštvu manjkala, ko je nastopilo proti ekipi,

katera se že sedemnajsto leto poteguje za mesto v prvem razredu.

V začetku je tekma polekala prav lepo in so se napadi enega in drugega moštva vrstili na tekočem traku. Medtem ko so domačini znali izkoristiti vsako priložnost, pa je prizadevanje igralcev iz Št. Janža ostalo brez uspeha. Močno je bilo opaziti, da manjkata dva dobra igralca — učinkoviti napadalec Gabriel II, ki si je v prejšnji tekmi poškodoval nogo, ter branilec Hanscho. Tako so imeli Bistričani lahko delo in so si zagotovili potrebno moralno podporo za svoje prihodnje srečanje. Šentjanško moštvo pa bo v nedeljo nastopilo proti Svetni vasi, ki velja za resnega kandidata za zmagovalca v tem razredu.

HOKEJ NA LEDU

Začela se je nova sezona

V celovski Mestni hali se je na umetnem drsališču začela nova sezona hokeja na ledu. Celovski KAC stopa v to sezono močno oslabilen, saj je zgubil vrsto starih izkušenih igralcev, ki so jih nadomestile mlade, zelo mlade sile, od katerih še ni pričakovati potrebne izkušnosti. Edino Kanadčan Lemon je ostal zvest celovškemu moštvu in daleč presega vse ostale igralce, kar se je pokazalo že pri prvi tekmi, ki jo je KAC odigral proti EC Bad Tölz, prvaku Bavarke in drugoplasiranemu moštvu v zahodnonemškem prvenstvu.

Tekma ni bila ravno posebno lepa, vendar borbena in neodločena do zadnjih trenutkov. Vsekakor pa je Celovčanom uspelo, da so letošnjo „premiero“ zaključili v svojo korist in premagali goste iz Zahodne Nemčije s pičlim rezultatom 5:4.

Letos bomo imeli v Celovcu priložnost gledati tekme za državno prvenstvo, tekme za Alpski pokal in srečanja v okviru tekmovalja avstrijskih ekip z umetnimi ledenimi ploščami. Poleg tega bodo v Celovcu gostovale še razne inozemske ekipe, tako da bo za ljubitelje te športne panoge res dobro poskrbljeno.

Toliko manj razveseljive pa so nove cene vstopnic, ki jih je določila uprava celovškega velesejja kot lastnica hale z umetnim drsališčem. Prvi prostor stane sedaj 33 šilingov, drugi prostor 26 šilingov in tretji prostor 18,70 šil., medtem ko znaša vstopnina za stojišča 14,30 šil. Kakor lani pa je možno dobiti tudi bloke z vstopnicami za vse tekme skupaj.

Močna sadna drevesca in ribeze nudi drevesnica Marko Polzer, pošta Št. Vid v Podjuni - St. Veit im Jauntal.

Hiša v Železni Kapli naprodaj. — Vprašati v upravi Slovenskega vestnika, Celovec, Gasometergasse 10, — telefonska številka 56-24.

Aktiver leben!

Elastisch bleiben — und so das Leben länger genießen —, das ist der ewige Wunsch der Menschheit. Benützen auch Sie den „Jungbrunnen der Natur“. Die Wirkstoffe des Knoblauchs, in Weizenkeimöl gelöst, sind konzentriert in den geruchfreien Kapseln der Aktiv-Kapseln enthalten. Diese Kapseln dienen zur Steigerung der Leistung bei nachlassender Spannkraft und helfen Mann und Frau, gesünder, froher, aktiver zu leben.

Aktiv KAPSELN

48 Kapseln S 27, — Kurpackung 150 Stk. S 69, — In Apotheken u. Drogerien

nach Dr. Doerenkamp

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

SOBOTA, 14. 10.: 8.00 Naš hišni vrt — 8.10 Komorna glasba — 13.00 Pestro pomešano — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Iskrena melodije — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Bayreuthske slavnostne igre.

NEDELJA, 15. 10.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Včerajšnje popevke — 11.00 Domovina Avstrija — 12.00 Glasbena nedeljska promenada — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Bavarska-Avstrija-Svica — 17.10 Plesna glasba — 18.35 Zabavna glasba — 19.00 Šport — 19.30 Verdijeva opera „Don Carlos“.

PONEDELJEK, 16. 10.: 8.00 Kmečka jesen — 8.15 Glasba mojstrov — 13.05 Moderna zabavna glasba — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.25 Za Vas! Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Svet rekordov — 20.30 Kar vsak ne prenese — 21.00 Koroški visokošolski tedni — 21.15 Lovska ura.

TOREK, 17. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Orkestrski koncert — 14.45 Iz kulturnega ustvarjanja dežele — 15.30 Komorna glasba — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 Bavarska-Avstrija-Svica — 21.35 Pesem za lahko noč.

SREDA, 18. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Komorna glasba — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo mlade talente — 18.15 Pomoči je vsak potreben — 20.15 Orkestrski koncert.

CETRTEK, 19. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Orkestrski koncert — 13.05 Balet tatov — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 17.10 Vesel delopust — 18.00 Kulturne vesti iz Koroške — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Svet rekordov — 21.00 Zveneča alpska dežela.

PETEK, 20. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Mali jutranji koncert — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Iz narodopisnega arhiva — 19.00 Kmečko varčevanje nekdanj in danes — 20.15 Halo! Teenagerjil — 21.00 Slavni dirigenti.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beleške iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna izdaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.

SOBOTA, 14. 10.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 40 let Gradščanske — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavni umetniki — 14.40 Tehnični razgled — 15.00 40 let Gradščanske — 16.30 Tehnični razgled — 17.10 Lepa pesem — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Sansoni svetovnega slovesa — 20.00 Vseh devet! — 21.15 Dober večer želja Cissy Kraner in Hugo Wiener.

NEDELJA, 15. 10.: 8.15 Avtomobilisti na vožnji v München — 14.30 Bavarska-Avstrija-Svica — 18.25 Nazaj v šolsko klop — 19.45 Teden dni svetovnega dogajanja — 20.45 Ob lepí modri Danovi — 22.15 40 let Gradščanske.

PONEDELJEK, 16. 10.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Orkestrski koncert — 21.55 Tedenški športni komentar — 22.15 Tisoč taktov plesne glasbe.

TOREK, 17. 10.: 6.05 Preden odidele — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 13.20 Teden pri združenih narodih — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Zivljenje se prične pri šestdesetih — 17.50 Esperanto — 20.30 Turške oslovščine Nasredina Hadže.

SREDA, 18. 10.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Šolska oddaja — 17.40 Hišni zdravnik — 19.30 Štirje proti štirim — 20.00 Majstri operete — 21.10 Temza—Donava.

CETRTEK, 19. 10.: 6.05 Preden odidele — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 14.10 Pomembni orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Sreča trinajstega — 22.15 Plesna glasba.

PETEK, 20. 10.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Japonski ribiči“ — 21.00 Zabavna glasba.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 990 Kc/sec.

SOBOTA, 14. 10.: 15.30 „Temna stran meseca“, radijska igra — 16.50 Zborovske skladbe — 18.30 Iz del sodobnih jugoslovanskih avtorjev — 19.00 Zena in dom — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Celjski komorni zbor — 21.00 „Gospod Andrej potuje“, radijska igra.

NEDELJA, 15. 10.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Za najmanjše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.45 Poje „Duo sa Kvarnera“ — 15.00 Igra kvartet „Zadovoljni Kranjci“ — 15.20 Razmnoževanje o jazzu — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 21.00 Zbor „Die Singeleiter“ iz Lübecka.

PONEDELJEK, 16. 10.: 18.30 Mladi solisti — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 Wagnerjeva opera „Leteči Holandec“.

TOREK, 17. 10.: 18.30 Turinski Simfonični orkester — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Ovčar Marko“, Jelenova povest.

CETRTEK, 19. 10.: 19.00 Širimo obzorje — 20.30 Znanstveni dirigenti.

PETEK, 20. 10.: 19.00 Šola in vzgoja — 20.30 Gospodarsko in delo — 20.50 Operna glasba — 22.00 Novela 19. stoletja.

Slovenske oddaje

PONEDELJEK, 16. 10.: 14.15 Poročila, objave, Pregled sporeda. — Pogled v moderno svetovno literaturo. — 18.00 Karl Pahor: Istrijanka.

TOREK, 17. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Otrci, poslušaj! — SREDA, 18. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Za našo vas. — Kar želite, zaigramo.

CETRTEK, 19. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Živa srečanja: Dr. M. Turnšek. — PETEK, 20. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Salistična ura.

SOBOTA, 21. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Zda smo delo dokončali...

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

— 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

SOBOTA, 14. 10.: 8.30 Češka in romunska zabavna glasba — 8.55 Radijska šola — 12.00 Poje Ljubljanski komorni zbor — 12.45 Hammond orgle — 13.30 Brahms in Čajkovski — 14.35 Voščila — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Sedem pevcev, sedem popevk — 16.40 Moški zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 17.15 Mandoline in godala — 18.00 Operna glasba — 18.45 Okno v svet — 20.00 Domača glasbena uvertura za soboljni večer — 20.20 Radijska komedija — 20.58 Melodije za prijeten konec tedna.

NEDELJA, 15. 10.: 6.00 Jutranji pozdrav — 7.35 voščila godba — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.37 Skladbe za otroke — 8.52 Newyorški simfonični orkester — 9.45 Tenorist Miro Brajnik — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Pisan glasbeni dopolnad — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Ljudski glasbeni motivi raznih narodov — 14.15 Radijska igra — 18.01 Orkester Slovenske filharmonije — 18.30 Športna popoldne — 20.00 Izberite melodijo tedna — 21.00 Mozart v Pragi — 22.15 Nočni akordi — 23.05 Plesna glasba.

PONEDELJEK, 16. 10.: 8.05 Plesni ritmi iz koncertnih dvoran — 8.40 Pevka Lilijana Petrovič — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Ženski zbor „Franceta Prešerna“ iz Kranja — 10.10 Med arjani in dueti — 11.35 Pri naših starih mojstrih — 12.25 Igra Kmečka godba — 12.40 Španija v pesmi — 13.30 Orkester Češke filharmonije — 14.35 Voščila — 15.15 Narodne in domače melodije — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Solisti ljubljanske in mariborske Opere — 18.10 Violinist David Ojstrah — 18.45 Radijska univerza — 19.05 Poje Slovenski orkester — 20.45 Kulturni globus — 21.00 Simfonični orkester Slovenske filharmonije.

TOREK, 17. 10.: 8.05 Arije iz predklasičnih oper — 8.55 Radijska šola — 9.25 Pojeta Danica Filipič in France Koren, spremlja Avgust Slanko — 10.10 Izberite melodijo tedna — 11.15 Utrjuje svoje angleščino — 12.40 Koroške narodne v predribi Pavla Kernjaka — 13.30 Slavni pevci v znamenitih arijah — 14.05 Radijska šola — 15.15 Dalmatinske narodne pesmi — 16.00 Ruski skladatelji — 18.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega lrga — 20.30 Radijska igra — 21.38 Mandoline, hammond orgle in godala.

SREDA, 18. 10.: Poje Vladimir Ružjak — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 10.10 Prešeren v naši glasbeni literaturi — 11.00 Partizanske pesmi — 11.15 Clovek in zdravje — 11.25 Iz filmov in glasbenih revij — 14.05 Radijska šola — 15.15 Koncerti po željah — 16.00 Sotermem na pot — 18.10 Rossinijeve arije — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Naš variete — 21.00 Iz del ruskih opernih skladateljev — 22.15 Po vseu jazzu.

CETRTEK, 19. 10.: 8.05 Zborovske skladbe srbskih skladateljev — 8.55 Radijska šola — 9.25 Operna malineja — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 12.40 Naši pevci zabavne glasbe in zabavni orkester RTV Beograd — 13.30 Pisani zvoki z Dravskega polja — 13.50 Od Skandinavije do Pirenejev — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 16.05 17 violin Velikega teatra v Moskvi — 18.10 Jugoslovanski baleti — 18.45 Kulturna kronika — 20.00 Cetrikov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer: Sodobna španska lirika — 22.15 Iz čeških oper.

PETEK, 20. 10.: 8.05 Od arije do arije — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Za mlade ljubitelje glasbe — 12.05 Igrajo štirje fantje — 13.30 Operna glasba — 14.05 Radijska šola — 15.15 Chopinova glasba — 15.34 Popevke in zabavne melodije — 16.00 Parada pihal — 16.45 Jazikovni pogovori — 18.10 5 festivala zborovskih pesmi v Mariboru — 19.05 Jugoslovanski operni skladatelji — 20.00 Zabavna glasba sodobne Grčije — 20.15 Tedenški znanjopolitični pregled — 20.45 Štiri sto let klavirske glasbe — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Po svetlu jazzu — 23.05 Nočni koncert.

TELEVIZIJA

Vsa kodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

SOBOTA, 14. 10.: 19.35 Kaj vidimo novega — 20.20 Kratki film — 20.30 „Črni Peter“, 3. del.

NEDELJA, 15. 10.: 17.00 Za mladino — 18.15 Svet mladine — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.30 Družina Leitner — 20.20 „On naj bo tvoj gospod“.

PONEDELJEK, 16. 10.: 19.35 Tudi to je Avstrija — 20.20 Kratki film — 20.30 Aktualni šport — 20.50 Ena-indvajset.

TOREK, 17. 10.: 19.35 Televizijska kuhinja — 19.55 Kratko pred osmo — 20.30 „Moje ime je Robert Guiscard“.

SREDA, 18. 10.: 17.00 Za otroke — 18.55 Za družino — 19.35 Čuvaj! zdravja — 20.35 „Rim, postaja Termini“, usoda med dvema vlaki.

CETRTEK, 19. 10.: 19.35 Šport — 20.20 Kratki film — 20.30 „Vaš naslop, prosim“ — 21.10 „Zadeva Winslow“.

PETEK, 20. 10.: 19.35 Zakonska vojna in mir — 20.10 Kratki film — 20.20 Prenos iz Löwingerjevega gledališča „Dvakrat napačno“.